

Gemeente Amsterdam

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Sportmonitor 2003

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling,
gemeente Amsterdam

Colofon

Gemeente Amsterdam
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Afdeling Sport en Recreatie
Weesperstraat 101
1018 BV Amsterdam
telefoon 020 552 2626

INHOUDSOPGAVE

1	Samenvatting	4
2	Inleiding	8
2.1	Aanleiding	8
2.2	Leeswijzer	8
3	Kerncijfers sportdeelname in Amsterdam	9
3.1	Sportdeelname: aantal beoefende sporten en frequentie	9
3.2	Tijd besteed aan sport	10
3.3	Populariteit takken van sport	10
3.4	Vormen van sportbeoefening	12
3.5	Zelfbeeld	12
3.6	Kenmerken sporters versus niet-sporters	13
3.7	Vergelijking percentage sporters met andere steden en Nederland	15
3.8	Sportbevordering in Amsterdam	15
3.9	Lichamelijke opvoeding	16
3.10	Zwemmen en zwemles	16
4	Organisatieverband en kosten	18
4.1	Organisatieverband	18
4.2	Organisatieverband naar doelgroepen	19
4.3	Kosten van sport	21
4.4	Stadspas	23
5	Sportaccommodaties	24
5.1	Gebruik van sportaccommodaties	24
5.2	Kwaliteitsoordeel sportaccommodaties	24
6	Stedelijk gebied	29
6.1	Nabijheid sportvoorziening en verplaatsingsgedrag	29
6.2	Sportdeelname, sportaanbieders en tevredenheid van sporters per stadsdeel	30
7	Aangepast sporten	32
7.1	Lichamelijke of verstandelijke beperking	32
7.2	Informatie	32
7.3	Sportdeelname: aantal beoefende sporten	33
7.4	Verband	35
7.5	Redenen om niet te sporten	35
8	Non-participatie	37
8.1	Sportverleden van niet-sporters	37
8.2	Motieven van niet-sporters en ex-sporters	37
9	Vrijwilligerswerk in de sport	40
9.1	Werkzaamheden vrijwilligers in de sport	40
10	Toekomstige ontwikkelingen	42
10.1	Demografische ontwikkelingen tot en met 2030	42
	Bijlage 1 Methodiek Sportmonitor 2003	44
	Bijlage 2 Vergelijking Sportmonitor 2003 met andere Amsterdamse onderzoeken	47

1 SAMENVATTING

In september/oktober 2003 heeft het onderzoek voor de Sportmonitor 2003 plaatsgevonden. In totaal zijn 1200 Amsterdammers ondervraagd. De kerncijfers van de sportbeoefening in Amsterdam in 2003 staan in onderstaande tabellen. Vervolgens worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek puntsgewijs weergegeven.

Tabel 1.1 % van de bevolking dat sport – naar 5 leeftijdscategorieën

Landelijk (RSO)	Amsterdam % van de bevolking dat sport	naar leeftijd				
		6-12	13-17	18-34	35-54	55-74
61%	≥ 1x per jaar 57%	79	68	67	57	32
	≥ 1x per maand 50%	71	48	58	52	29
	≥ 1x per week 31%	44	32	34	34	16
	bij sportvereniging* 20%	49	43	20	17	11
	43% heeft het afgelopen jaar niet gesport, waarvan 16% <i>nog nooit</i> heeft gesport					

*in 2003 alleen gevraagd voor de belangrijkste sport, in 1999 voor de drie belangrijkste sporten.

Tabel 1.2 % van de bevolking dat sport – naar etniciteit

Amsterdam % van de bevolking dat sport	naar etniciteit					
	NL	S/A	T	M	Ov.ind	Ov.n.ind
≥ 1x per jaar 57%	67	52	33	30	63	64
≥ 1x per maand 50%	59	42	29	24	59	58
≥ 1x per week 31%	34	28	15	19	37	37
bij sportvereniging* 20%	20	13	15	13	22	24

*in 2003 alleen gevraagd voor de belangrijkste sport, in 1999 voor de drie belangrijkste sporten.

Tabel 1.3 % van de bevolking dat minimaal 1 keer per maand sport – uitgesplitst naar etniciteit¹, leeftijd en geslacht

	NL	S/A	T	M	Ov.ind	Ov.n.ind
minderjarig*	n=49	n=31	n=15	n=29	n=10	n=23
man	85	64	40	48	50	75
vrouw	73	53	60	25	75	60
meerderjarig	n=520	n=115	n=64	n=117	n=121	n=105
man	61	46	32	19	58	60
vrouw	52	32	12	20	62	53

*gezien de kleine achterliggende aantallen, dienen de percentages minderjarige sporters slechts als indicatie. Evenals de percentages zijn de aantallen in deze tabel gewogen aantallen. In werkelijkheid zijn slechts 25 minderjarige Surinamers/Antillianen, 25 minderjarige Turken en 25 minderjarige Marokkanen geïnterviewd.

¹ NL = Nederland; S/A = Suriname / Nederlandse Antillen; T = Turkije; M = Marokko; Ov. Ind. = Overig geïndustrialiseerd; Ov.n.ind = Overig niet geïndustrialiseerd

Voor de sportmonitor 2003 is een leeftijdsindeling in vijf categorieën gehanteerd. Vooral de indeling 18 tot 74 jarigen wijkt daarbij af van de indeling in 1999². Ter vergelijking met de cijfers van 1999 zijn in onderstaande tabel de percentages weergegeven verdeeld naar de zes leeftijdscategorieën die ook in 1999 zijn gehanteerd. De percentages die in 1999 zijn gevonden, zijn tussen haakjes weergegeven.

Tabel 1.4 % van de bevolking dat sport – naar 6 leeftijdscategorieën (vergelijking met 1999)

Amsterdam % van de bevolking dat sport	naar leeftijd (cijfers 1999)					
	6-11	12-17	18-24	25-39	40-64	65-74
≥ 1x per jaar 57%	81 (83)	68 (72)	61 (77)	67 (79)	51 (56)	27 (48)
≥ 1x per maand 50%	71 (55)	51 (63)	51 (59)	59 (64)	46 (49)	24 (46)
≥ 1x per week 31%	43 (34)	34 (38)	29 (33)	34 (35)	29 (29)	16 (31)
bij sportvereniging* 20%	46 (42)	46 (38)	19 (14)	19 (23)	15 (20)	12 (15)

*in 2003 alleen gevraagd voor de belangrijkste sport, in 1999 voor de drie belangrijkste sporten.

Tabel 1.5 Aangepast sporten – respondenten met een beperking of lichamelijke aandoening (n = 200) (%)

% van de bevolking dat sport	Amsterdam totaal	Amsterdammers met beperking
≥ 1x per jaar	57	37
≥ 1x per maand	50	31
≥ 1x per week	31	20
bij sportvereniging*	20	12

*in 2003 alleen gevraagd voor de belangrijkste sport, in 1999 voor de drie belangrijkste sporten.

Tabel 1.6 Stadspasbezitters (%)

	Sporter*	Niet-sporter
Stadspas	32	68
Geen stadspas	54	46
Totaal	50	50

*RSO-definitie: minimaal 12 keer per jaar sporten

Kerncijfers sportdeelname

- 50% van de Amsterdammers heeft in de 12 maanden voorafgaande aan het onderzoek minimaal 12 keer gesport. In 1999 lag dit percentage op 55%.
- Meestal beoefent men één of twee sporten: 23% van alle Amsterdammers beoefent 1 sport, 14% beoefent 2 sporten.
- Gemiddeld sport men 1 uur en 43 minuten per keer dat men sport.
- 48% van de Amsterdammers die minimaal één keer per maand sporten, ziet zichzelf als sporter.
- Fitness, zwemmen en voetbal zijn de drie populairste sporten.
- Het percentage sporters in Amsterdam is te vergelijken met steden als Rotterdam en Utrecht, maar ligt lager dan het landelijk percentage (65%).
- Vooral 6-12 jarigen, 18-34 jarigen, mannen, Nederlanders, hoog opgeleiden en mensen met een inkomen boven het minimum sporten relatief vaak. Ook het hebben van sportende ouders vergroot de kans dat men zelf sport.
- Vooral Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en 55-74 jarigen sporten relatief weinig.

Lichamelijke opvoeding en zwemmen

- 94% van de schoolgaande kinderen neemt wekelijks deel aan gymnastiekles op school.

² In 2003 is om de volgende redenen voor de indeling in 5 categorieën gekozen: 6-12 jaar: lagere school; 13-17 jaar: middelbare school; 18-34 jaar: bezig met opleiding, net een nieuwe baan, begin van de carrière / carrièreplanning; 35-54 jaar: gezinsvorming; 55-74 jaar: ouderen, ouderenbeleid is gericht op inwoners van 55 jaar en ouder.

- 28% van de schoolgaande kinderen zit op zwemles, 64% heeft al een zwemdiploma.
- Van alle Amsterdammers kan 88% zwemmen.

Organisatieverband waarin men sport

Aan de sporters die meerdere sporten beoefenen, is gevraagd welke sport zij het meest beoefenen. Over de meest beoefende sport zijn de vragen over het organisatieverband gesteld.

- 36% van de sporters beoefent de belangrijkste sport bij een sportvereniging, 25% sport individueel, 20% sport bij een sportschool.
- De belangrijkste sporten per organisatieverband zijn:
 - o Lid sportvereniging: voetbal en tennis
 - o Commerciële sportaanbieder zoals sportschool: fitness en aerobics/steps
 - o Met vrienden en familie: zwemmen en voetbal
 - o Individueel: zwemmen en hardlopen.
- De afgelopen vier jaar is er een stijging van het percentage Amsterdammers in de leeftijd van 6 tot 24 jaar dat lid is van een sportvereniging.

Kosten sporten

- Aan de meest beoefende sport is men gemiddeld € 197 per jaar kwijt aan contributie en /of bondsbijdrage en gemiddeld € 193 per jaar aan andere kosten zoals vervoer, attributen, accommodatiegebruik, kleding en consumpties.
- De duurste sporten zijn golf, paardensport en fitness.
- De goedkoopste sporten zijn hardlopen, fietsen en skeeleren.
- 11% van de sportende Amsterdammers is in het bezit van een Stadspas. 28% van hen maakt gebruik van de Stadspas om korting te krijgen op sportactiviteiten.

Sportaccommodaties

- De sportschool (21%), het sportterrein (18%) en het zwembad (12%) zijn de meest gebruikte sportaccommodaties.
- De meerderheid van de sporters is tevreden over de bereikbaarheid van de sportaccommodatie met de (brom)fiets, auto en te voet. De helft is tevreden over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer.
- De meerderheid van de sporters is tevreden over de faciliteiten van de sportaccommodaties, zoals kleedruimten, douches, toiletten, horeca en openingstijden.
- Ruim tweederde van de sporters die gebruik maken van een sportaccommodatie is tevreden over de schoonmaak van de accommodatie.
- Men geeft gemiddeld een 7,5 voor de sportaccommodatie waar men gebruik van maakt.

Veiligheid

- 80% van de sporters voelt zich nooit onveilig op en rond de plek waar men sport. In 1999 lag dit percentage iets lager: 74%.
- Vrouwen voelen zich iets vaker onveilig dan mannen.
- Gevoelens van onveiligheid hangen vooral samen met onvoldoende verlichting rondom de sportplek, de afgelegen en stille ligging van de sportplek en de aanwezigheid van hangjongeren.

Stedelijk gebied

- 52% van de sporters sport in het eigen stadsdeel. Vooral sporters uit de stadsgebieden zuidoost (stadsdeel Zuidoost) en noord (stadsdeel Amsterdam-Noord) sporten veel in hun eigen stadsdeel (respectievelijk 76% en 65%).

- De sportdeelname is het grootst in de stadsgebieden centrum (stadsdeel Centrum) en zuid (stadsdelen Amsterdam Oud-Zuid en Zuideramstel) en het kleinst in stadsgebied zuidoost en noord.

Aangepast sporten

- 17% van de respondenten heeft een lichamelijke beperking of een chronische aandoening, 5% heeft een huisgenoot met een beperking.
- 35% van de groep respondenten met een beperking of met een huisgenoot met een beperking is op de hoogte van sportvoorzieningen en bewegingsactiviteiten voor mensen met een beperking.
- Familie en kennissen zijn de belangrijkste bron van informatie over dit onderwerp, gevolgd door folders bij (para) medische instellingen.
- Respondenten met een beperking sporten minder: 31% sport minimaal twaalf keer per jaar, terwijl dit percentage voor de gehele groep respondenten 50% bedraagt.
- In de meest beoefende sporten zijn weinig verschillen tussen respondenten en huisgenoten met en respondenten en huisgenoten zonder beperking.
- 29% van de sportende respondenten en huisgenoten met een beperking sport in verenigingsverband, 18% bij de sportschool en 17% individueel.
- De meest genoemde reden om niet te sporten bij deze groep is een fysieke belemmering. Tijdgebrek wordt veel minder vaak genoemd dan door de andere respondenten.

Non-participatie

- 16% van de Amsterdammers heeft nog nooit gesport, 27% heeft in de afgelopen 12 maanden niet gesport.
- De belangrijkste reden om niet te sporten is dat men geen tijd heeft (34% van de niet- en ex-sporters geeft dit als reden).
- 47% van de Amsterdammers die nu niet sport, heeft wel zin om (weer) te gaan sporten.
- Tijd om te sporten, motivatie en discipline zijn de belangrijkste voorwaarden om weer te gaan sporten. Externe factoren zoals meer faciliteiten en voorzieningen in de buurt creëren en sporten goedkoper maken spelen voor slechts 10% van de niet- en ex-sporters een rol.

Vrijwilligerswerk

- 8% van de Amsterdammers verricht vrijwilligerswerk in de sport. Dit komt overeen met het landelijk percentage vrijwilligers in de sport.
- De belangrijkste vrijwilligerstaken zijn het geven training en begeleiden van sporters (46%) en het draaien van bardiensten (23%).

Toekomstvoorspelling

- Op dit moment sport 50% van de Amsterdamse bevolking minimaal één keer per maand. Op basis van demografische ontwikkelingen in Amsterdam tot en met 2030 (etniciteit, leeftijd en geslacht) kan het percentage sporters in 2030 voorspeld worden. Indien het aandeel sporters per bevolkingsgroep hetzelfde blijft, zal in 2030 45% van de Amsterdamse bevolking sporten.

2 INLEIDING

2.1 AANLEIDING

In het voorjaar van 2000 verschenen de resultaten van de eerste sportmonitor van de gemeente Amsterdam. Deze sportmonitor was door de onderzoeksbureaus DSP en O+S ontwikkeld voor de toenmalige Dienst Welzijn Amsterdam, afdeling Sport en Recreatie.

Met deze sportmonitor heeft de gemeente Amsterdam een eigen onderzoeksinstrument in handen om de sportparticipatie van de Amsterdamse bevolking te kunnen vaststellen en deze in de tijd te kunnen volgen. Dit instrument maakt het tevens mogelijk de participatie van verschillende bevolkingsgroepen onderling met elkaar te vergelijken. Kortom, met de uitkomsten van de monitor worden waarnemingen inzichtelijk gemaakt en kunnen trends worden gesignaleerd waaraan beleidsmatige conclusies kunnen worden verbonden.

De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, afdeling Sport en Recreatie, Team Sportstimulering heeft in het voorjaar van 2003 aangegeven behoefte te hebben aan actuele gegevens over de sportparticipatie. Daarom heeft O+S in het najaar van 2003 een nieuwe meting uitgevoerd. In dit rapport staan de resultaten van deze meting. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten van 1999 en de landelijke resultaten zoals weergegeven in de rapportage Sport van het SCP.

Informatie over de onderzoeksmethode, vragenlijst, respons en weging is in bijlage 1 weergegeven.

2.2 LEESWIJZER

In hoofdstuk 3 zijn de kerncijfers van sportdeelname in Amsterdam weergegeven. Vragen die in dit hoofdstuk beantwoord worden zijn onder andere: welk percentage van de Amsterdammers doet aan sport? Hoe vaak sporten Amsterdammers? Wat zijn de meest beoefende takken van sport? Daarnaast wordt in dit hoofdstuk ingegaan op lichamelijk opvoeding op school en zwemmen.

Hoofdstuk 4 gaat over het organisatieverband waarin men de sport beoefend. Sport men vooral alleen, of is men lid van een vereniging?

Het oordeel van de sporters over de sportaccommodaties in Amsterdam komt aan bod in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk 6 geeft een beeld van sportbeoefening in een zevental stadsgebieden (clusters van stadsdelen). Tevens gaan we in dat hoofdstuk in op het verplaatsingsgedrag van sporters: hoe gaan ze naar de sportplek toe en waar sporten ze: binnen of buiten hun eigen stadsdeel?

Voor mensen met een beperking worden er in Amsterdam veel verschillende sporten aangeboden. Hoeveel procent van de Amsterdammers met een beperking sport? Welke sporten beoefenen zij? Wat zijn, voor mensen met een beperking, redenen om niet te sporten? Al deze vragen worden beantwoord in hoofdstuk 7.

Hoofdstuk 8 gaat in op non-participatie. Vrijwilligerswerk in de sport is het thema van hoofdstuk 9.

Tot slot wordt in hoofdstuk 10 een blik op de toekomst geworpen: hoe zal de bevolking van Amsterdam zich op demografisch gebied tot 2030 ontwikkelen en welke gevolgen heeft dit voor de sportbeoefening?

3 KERNCIJFERS SPORTDEELNAME IN AMSTERDAM

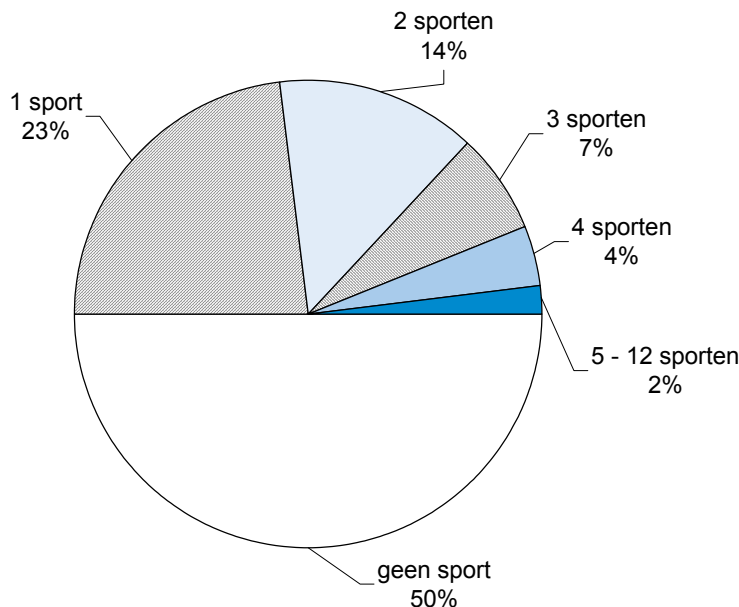
De kerncijfers sportdeelname geven antwoord op een aantal basale vragen over sport in Amsterdam, zoals: welk percentage van de Amsterdammers doet aan sport? Hoeveel Amsterdammers beoefenen één, twee, drie of meer sporten? Hoe vaak sporten Amsterdammers? Wat zijn de meest beoefende takken van sport? Daarnaast wordt in dit hoofdstuk ingegaan op lichamelijk opvoeding op school en zwemmen.

3.1 SPORTDEELNAME: AANTAL BEOEFENDE SPORTEN EN FREQUENTIE

De landelijke RSO³-afspraken die bepaalt of iemand zich sporter mag noemen, luidt dat men minstens *twaalf* keer per jaar één of meer takken van sport beoefent. Voldoet men hier niet aan, dan is men geen sporter.

Volgens de RSO-definitie is in de 12 maanden voorafgaande aan de enquête de helft van alle Amsterdammers sporter. De andere helft sport niet of sport minder dan *twaalf* keer per jaar⁴. In 1999 lag het percentage sporters nog duidelijk hoger, op 55%. De Amsterdammers die sporten beoefenen meestal één of twee sporten.

Figuur 3.1 Aantal beoefende sporten in 2003 (% van alle respondenten)

In dit rapport zal steeds de RSO-definitie van sporter gehanteerd worden, tenzij anders vermeld.

In de volgende figuur staat aangegeven *hoe vaak* Amsterdammers in 2003 aan sport doen. Het percentage sporters en niet-sporters is volgens de RSO-definitie bepaald. Vijftig procent van de Amsterdammers sport niet. Deze 50% is te verdelen in 43% die helemaal niet sport en 7% die in het afgelopen jaar minder dan één keer per maand heeft gesport.

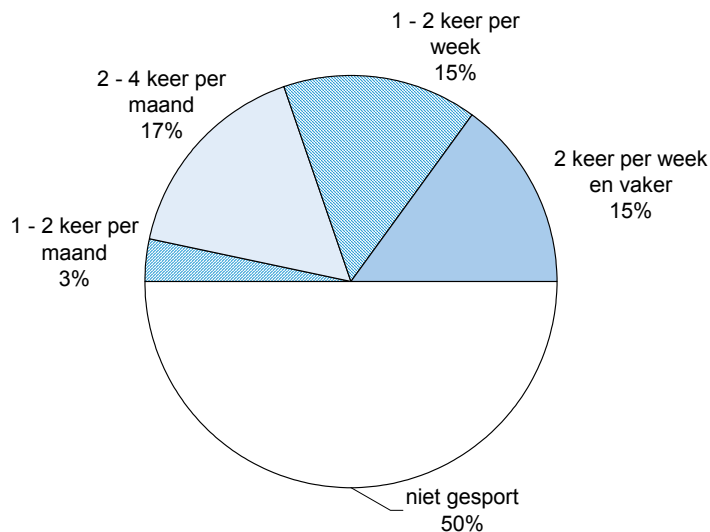
Vergelijken we de frequentie van sportbeoefening in 2003 met de frequentie van sportbeoefening in 1999 dan blijkt dat er onder sporters geen verschil is in frequentie van sportbeoefening.

Figuur 3.2 Gemiddelde frequentie sportbeoefening in 2003 (percentage van alle respondenten)⁵

³ RSO = Nationale richtlijn sportdeelname onderzoek (NOC*NSF)

⁴ 7% van de Amsterdammers heeft in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek minder dan één keer per maand gesport.

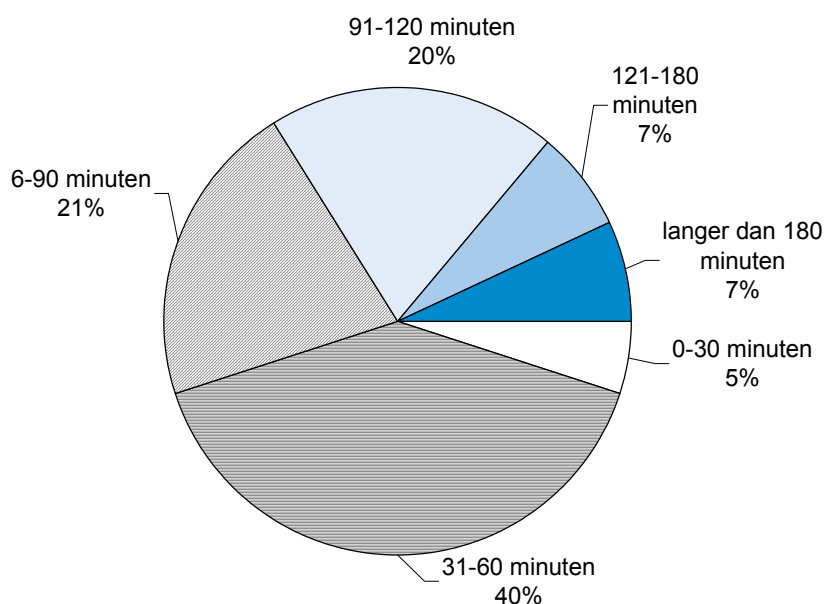
⁵ De categorieën zijn omgerekend van het totaal aantal keer dat een sporter per jaar de belangrijkste sporten beoefent.

3.2 TIJD BESTEED AAN SPORT

Hoeveel uur per keer besteden Amsterdammers aan hun sport? Gemiddeld sporten Amsterdammers 1 uur en 43 minuten per keer. De grootste groep sporters (40%) sport 31 tot 60 minuten per keer. Een vijfde van de sporters sport 61 – 90 minuten, een zelfde deel sport 91 – 120 minuten. Weinig sportende Amsterdammers sporten per keer langer dan 2 uur.

Figuur 3.3 Gemiddeld aantal minuten sporten per keer (percentage sporters)

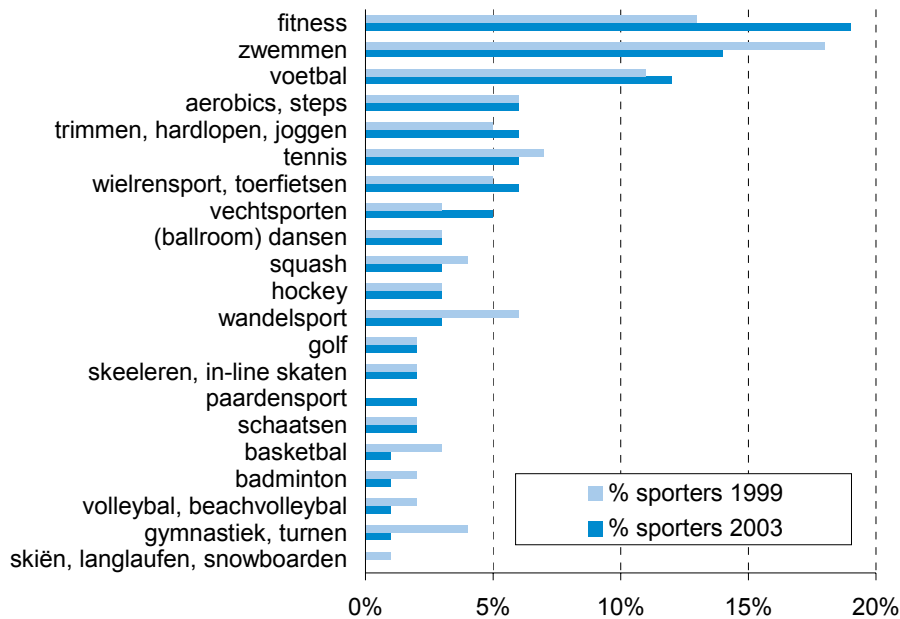
3.3 POPULARITEIT TAKKEN VAN SPORT

Fitness is in 2003 de meest beoefende tak van sport: 19% van de sportende Amsterdammers doet in 2003 aan fitness. Onder fitness wordt zowel fitness als conditietraining (bijvoorbeeld op een lopende band hardlopen of in de sportschool op een hometrainer fietsen) verstaan als fitness in de vorm van krachttraining. De populariteit van fitness is in de afgelopen 4 jaar significant toegenomen: in 1999 deed 13% van de sportende Amsterdammers aan fitness, in 2003 19%. Dit heeft wellicht te maken met de vele nieuwe rages en ontwikkelingen die er in de afgelopen jaren op fitnessgebied zijn geweest, zoals thai bo (soort kickbox-aerobic), spinning (fietsen) en pilates (mentale en fysieke

training voor kracht en flexibiliteit, met behulp van apparaten). Daarnaast wordt sporten wellicht steeds meer een hedonistische activiteit. Sporten is steeds meer gericht op het eigen lichaam: je sport om af te vallen of om spieren te kweken, zodat je er goed uit ziet in het dagelijks leven.

Zwemmen is de tweede sport in Amsterdam. Het percentage zwemmers is ten opzichte van 1999 iets afgenomen (van 18% in 1999 naar 14% in 2003), maar dit verschil is nog niet significant. Er is wel een significante afname in het percentage sporters dat aan wandelsport, basketbal en gymnastiek doet en een duidelijke toename in het percentage sporters dat aan fitness en paardensport doet.

Figuur 3.4 Beoefenaars van de meest populaire sporten in 1999 en 2003 (percentage sporters)

De top drie van populaire sporten in Amsterdam is:

1. fitness
2. zwemmen
3. voetbal, zaalvoetbal

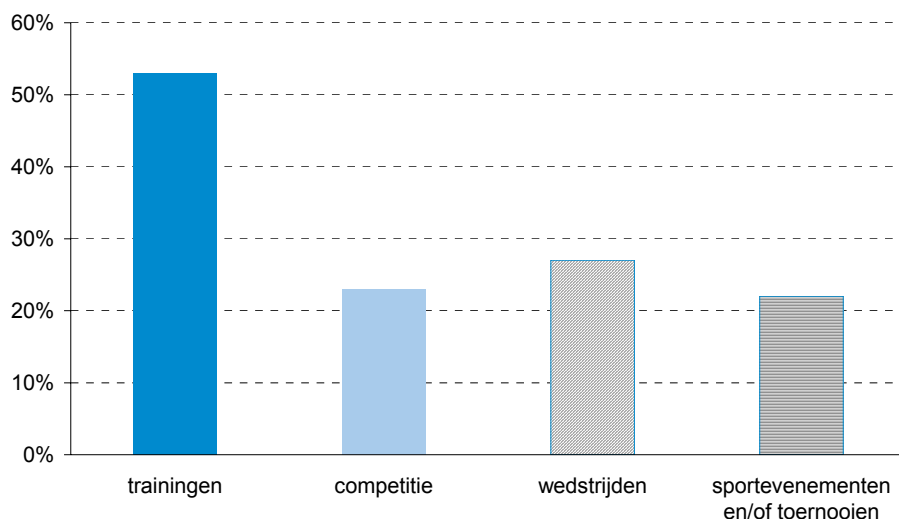
Op een gedeelde vierde plaats staan

- aerobics, steps
- trimmen, hardlopen, joggen
- tennis
- wielrensport, toerfietsen, mountainbiking

3.4 VORMEN VAN SPORTBEOEFENING

Voor de sport die men het meest beoefent (de belangrijkste sport), is gevraagd of men deze sport beoefent in trainingen, competitie, wedstrijden en/of sportevenementen / toernooien.

Figuur 3.5 Vormen van deelname aan de belangrijkste sport in 2003 (percentage sporters)

Ruim de helft van de sporters volgt trainingen voor de belangrijkste sport die men beoefent. Een kwart van de sporters speelt competitie en wedstrijden en één op de vijf sporters doet mee aan sportevenementen en/of toernooien.

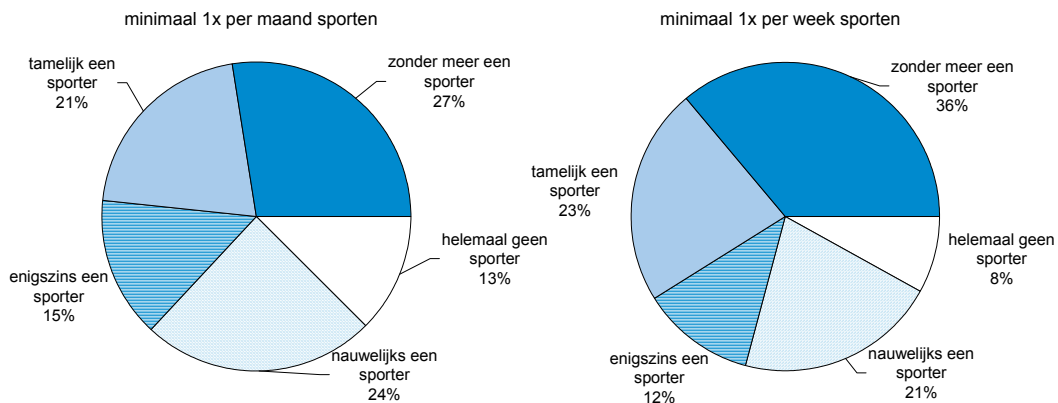
Ook in 1999 zijn deze vragen gesteld. Toen trainde 60% van de sporters, deed 26% mee aan competitie, 32% aan wedstrijden en 21% aan toernooien. Vergelijking van de cijfers van 1999 met 2003 is echter niet direct mogelijk. Destijds is gevraagd naar de vormen van deelname aan de drie belangrijkste sporten, nu is alleen naar de belangrijkste sport gevraagd. Waarschijnlijk komt het daardoor dat de cijfers voor 2003 iets lager uitvallen. De enige uitzondering is de deelname aan toernooien en sportevenementen: die is in beide jaren 21%. Echter, in 1999 is alleen gevraagd naar de deelname aan toernooien, in 2003 is gevraagd naar de deelname aan toernooien en sportevenementen.

3.5 ZELFBEELD

Zien Amsterdammers die in de afgelopen 12 maanden minstens 12 keer gesport hebben, zichzelf ook als sporter? “Ja, zonder meer!”, zegt 27% van de sporters. Dit percentage ligt duidelijk hoger dan in 1999, toen 22% van de sporters aangaf zichzelf zonder meer als sporter te zien.

Daarnaast is dit jaar ook nog gekeken naar de sporters die minimaal één keer per week sporten. Een aanzienlijk groter deel van hen ziet zichzelf zonder meer als sporter (36%), maar nog steeds ziet 29% van de Amsterdammers die minimaal één keer per week sporten zichzelf niet of nauwelijks als sporter.

Figuur 3.6 Zelfbeeld als sporter
(percentage van de sporters die minimaal 1x per maand respectievelijk 1x per week sporten)

In vergelijking met alle sporters die minimaal één keer per week sporten, beoefenen degenen die zichzelf niet of nauwelijks als sporter zien vooral zwemmen, wandelen en tafeltennis.

Of men nu minimaal één keer per maand of minimaal één keer per week sport: het blijken vooral mannen te zijn die zichzelf zonder meer of tamelijk als sporter zien, en vooral vrouwen die zichzelf nauwelijks of helemaal geen sporter vinden. Daarnaast geldt: hoe ouder men wordt, hoe minder vaak men zichzelf als sporter ziet.

3.6 KENMERKEN SPORTERS VERSUS NIET-SPORTERS

Vooraf de volgende groepen Amsterdammers sporten relatief vaak: 6-12 jarigen, 18-34 jarigen, Nederlanders, middelbaar- en hoogopgeleiden en mensen met een inkomen boven het minimum. Degenen die niet sporten zijn relatief vaak 55-plussers, Turken, Marokkanen, ongeschoolden en laag opgeleiden en mensen die van een minimuminkomen moeten rondkomen.

Voor het gedaalde percentage sporters is een demografische verklaring te geven. Enerzijds is in vier jaar tijd het aandeel Amsterdammers dat relatief vaak sport, Nederlanders en 18-34 jarigen, gedaald met respectievelijk 6% en 7%. Het aantal 6-12 jarigen is gelijk gebleven. Anderzijds is het aandeel Amsterdammers dat relatief weinig sport in dezelfde periode toegenomen: het percentage Turken in de leeftijd van 6 tot en met 74 jaar is toegenomen met 13%, het percentage Marokkanen met 15% en het percentage 55-74 jarigen is toegenomen met 6%.

Tabel 3.7 Sporters en niet-sporters

	sporters	niet-sporters
alle respondenten	50%	50%
6 – 12 jaar	71%	29%
18 – 34 jaar	58%	42%
55 jaar en ouder	29%	71%
turken	29%	71%
marokkanen	24%	76%
nederlanders	59%	41%
ongeschoold & laag opgeleid	32%	68%
middelbaar & hoog opgeleid	60%	40%
minimuminkomen	35%	65%
boven minimuminkomen	62%	38%

Invloed van achtergrondkenmerken op frequente sportbeoefening

Naast het hiervoor genoemde overzicht is ook op een andere manier gekeken naar factoren die van invloed zijn op sportdeelname. In de tabel hieronder geeft de laatste kolom – factor – steeds aan hoeveel groter de kans op sportdeelname is als men het kenmerk bezit. Bijvoorbeeld als men een man is, is de kans bijna twee keer (1,9) groter dat men een sporter is dan wanneer men een vrouw is. Omgekeerd, als men een Turkse of Marokkaanse achtergrond heeft is de kans 0,2 keer groter oftewel vijf keer kleiner dat men aan sport doet.

Tabel 3.8 Kansfactor frequente sportbeoefening ten opzichte van gemiddelde deelname naar achtergrondkenmerken (volwassenen)

achtergrondkenmerken	factor
mannen	1,9
sportende ouder(s)	1,8
inkomen boven minimum	1,6
hoog opgeleiden	1,7
Surinaamse achtergrond	0,5
Turkse/Marokkaanse achtergrond	0,2

methode: forward stepwise; n = 898; Nagelkerke Square: 33%

Uit de tabel blijkt dus dat geslacht de beste voorspeller is, gevolgd door het hebben van sportende ouders (sportende ouders maakt dat men 1,8 keer zoveel kans heeft om te sporten dan wanneer dat niet het geval is). Verder blijken een hoger inkomen en een hogere opleiding van invloed, in beide gevallen is de kans ruim anderhalf maal zo groot dat men een sporter is.

3.7 VERGELIJKING PERCENTAGE SPORTERS MET ANDERE STEDEN EN NEDERLAND

In het onderzoek “Stadsenquêtes RSO-richtlijnen” is voor een aantal grote steden in Nederland en voor heel Nederland bepaald hoe hoog het percentage sporters is volgens de RSO-richtlijnen. Daaruit blijkt dat 65% van de Nederlanders sport. Het percentage sporters in andere steden in Nederland is in onderstaande tabel weergegeven. Het percentage Amsterdamse sporters komt uit deze sportmonitor. Amsterdam is qua percentage sporters te vergelijken met Rotterdam en Utrecht.

Tabel 3.9 Percentage sporters (RSO-definitie)

	Sporters
Nederland	65%
Amsterdam*	50%
Rotterdam	52%
Utrecht	54%
Den Haag	56%
Eindhoven	62%
Tilburg	75%

bron: Stadsenquêtes RSO-richtlijnen

*bron: Sportmonitor 2003 Amsterdam

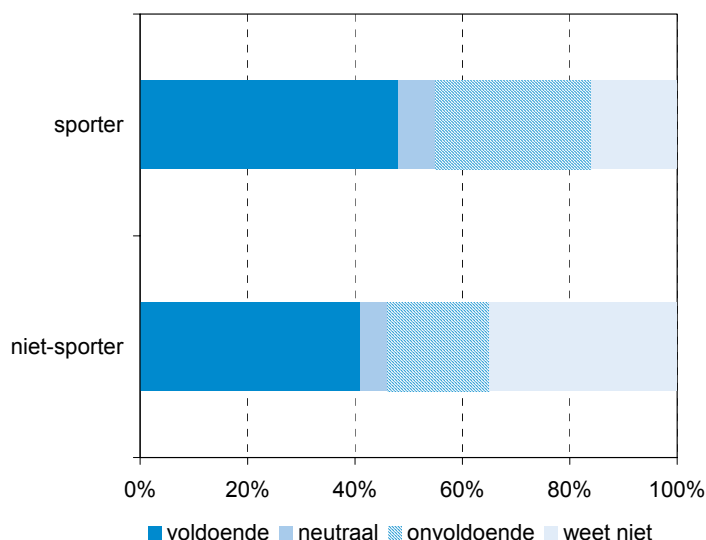
Landelijk gezien bedraagt het percentage sporters volgens de Stadsenquêtes RSO-richtlijnen 65%. Het lagere percentage sportbeoefenaars in Amsterdam zal deels te maken hebben met de bevolkingssamenstelling. Amsterdam kent een hoger percentage Turken en Marokkanen dan gemiddeld in Nederland. Deze groepen sporten veel minder dan andere bevolkingsgroepen. Daarnaast wonen er in Amsterdam relatief meer mensen met een lage opleiding en mensen die van een minimuminkomen moeten rondkomen. Ook dat zijn groepen die relatief minder sporten. Tot slot is er in Amsterdam een gevarieerd en omvangrijk aanbod aan vrijetijdsbestedingen. Voor de Amsterdammers die sport zien als vrijetijdsbesteding, is sport dus één van de vele opties om de vrije tijd mee te vullen.

In de afgelopen jaren zijn er door O+S drie onderzoeken gedaan waarin vragen over sport naar voren kwamen: de Topsportomnibus (2003) en Staat van de Stad (2000 en 2002). Informatie hierover is in bijlage 2 weergegeven.

3.8 SPORTBEVORDERING IN AMSTERDAM

Bijna de helft van alle Amsterdammers (44%) vindt dat er in Amsterdam door stadsdelen, sportorganisaties en sportverenigingen voldoende wordt gedaan ter bevordering van de sportbeoefening. Sporters zijn daar iets vaker van overtuigd dan niet-sporters. Daarbij komt dat sporters een beter beeld lijken te hebben wat er gedaan wordt ter bevordering van de sport: 84% van de sporters kan antwoord geven op de vraag tegenover 65% van de Amsterdammers die niet sporten.

Figuur 3.10 Vindt u dat er in Amsterdam (door stadsdelen, sportverenigingen, sportorganisaties) voldoende of onvoldoende wordt gedaan ter bevordering van de sportbeoefening?

3.9 LICHAAMELIJKE OPVOEDING

Schoolgaande kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar nemen vrijwel allemaal (94%) wekelijks deel aan gymnastiekles of lessen lichamelijke opvoeding op school. Slechts 1% neemt af en toe deel aan deze lessen en 4% gaat nooit naar gymles. De kinderen die nooit naar gymles gaan geven aan dat er op hun school geen gymlessen zijn. Aangezien deze kinderen in vijf verschillende stadsdelen wonen, lijkt het er niet op dat op één specifieke school geen gymles gegeven wordt.

In tabel 3.1 zijn de deelnamepercentages aan gymles in 1999 en 2003 weergegeven. De getoonde verschillen tussen beide jaren zijn niet significant.

Tabel 3.11 Deelname gymnastiekles / lichamelijke opvoeding (% schoolgaande jeugd 6-17 jaar)

	1999	2003
ja, wekelijks	89%	94%
af en toe	3%	1%
nee, nooit	8%	4%
totaal	100%	100%

3.10 ZWEMMEN EN ZWEMLES

In 2003 zit 28% van de kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar op zwemles. Het merendeel van deze groep (73%) bestaat uit kinderen van 6 tot en met 10 jaar oud. Tweederde (64%) van de kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar heeft ooit zwemles gehad. Slechts 8% heeft geen zwemles en heeft dit ook nooit gehad. Driekwart van de kinderen van 6 tot en met 17 jaar (74%) heeft zwemdiploma A. Significante verschillen tussen de cijfers van 2003 en 1999 zijn er niet.

Tabel 3.12 Zwemles (% 6-17 jaar)

	1999	2003
zit nu op zwemles	22%	28%
heeft zwemles gehad	67%	64%
geen zwemles en geen zwemles gehad	7%	8%
totaal	100%	100%

De vragen over zwemmen en zwemles zijn dit jaar niet alleen aan kinderen gesteld, maar aan alle respondenten. Negen van de tien Amsterdammers (88%) kan zwemmen. Ruim tweederde van de Amsterdammers (69%) heeft dat zelfs 'zwart op wit' doordat zij het zwemdiploma A behaald hebben.

Eén procent van de Amsterdammers kan niet zwemmen, maar zit wel op zwemles. Zorgwekkender is het dat 11% van de Amsterdammers niet kan zwemmen en ook niet op zwemles zit.

Wie zijn de Amsterdammers die niet kunnen zwemmen en ook niet op zwemles zitten? Deze groep bestaat voor een derde uit Marokkanen, voor een vijfde uit Turken en voor een vijfde uit Surinamers/Antillianen van alle leeftijden. De Nederlanders die niet kunnen zwemmen en niet op zwemles zitten (11% van degenen die niet kunnen zwemmen) zijn voornamelijk 55-plussers. De Amsterdammers die niet kunnen zwemmen hebben veelal een lage opleiding of zijn ongeschoold.

Vervolgens is gekeken naar het percentage Amsterdammers dat niet kan zwemmen, per bevolkingsgroep. Dan blijkt dat een derde van de Turkse en Marokkaanse Amsterdammers en een vijfde van de Surinaams/Antilliaanse Amsterdammers niet kan zwemmen en ook niet op zwemles zit. Van de Nederlandse Amsterdammers kan 2% niet zwemmen.

Tabel 3.13 Percentage Amsterdammers dat niet kan zwemmen en niet op zwemles zit

	2003
Turken	33%
Marokkanen	30%
Surinamers/Antillianen	21%
Nederlanders	2%

De groepen Turkse en Marokkaanse Amsterdammers die niet kunnen zwemmen, bestaan voor 81% uit mensen van 18 jaar en ouder. De groepen Surinaamse/Antilliaanse Amsterdammers bestaat voor 93% uit mensen van 18 jaar en ouder.

Van alle Amsterdammers heeft 82% zwemles (gehad). De belangrijkste reden om geen zwemles te hebben of te hebben gehad is dat er geen schoolzwemmen was (34%). Alle overige redenen staan in de volgende tabel vermeld.

Tabel 3.14 Waarom geen zwemles? (% Amsterdammers dat geen zwemles heeft (gehad))

	2003
Ik heb / had geen schoolzwemmen	34%*
Ik hoefde niet te zwemmen	7%
Ik kom uit het buitenland, daar is geen zwemles	7%
Niet nodig, zelf geleerd	7%
Geen tijd	6%
Er is / was geen zwembad in de buurt	4%
Er was toen nog geen zwemles	4%
Mag / mocht niet van ouders	4%
Vanwege lichamelijk gebrek, belemmering, ziekte	4%
Mag niet vanwege religieuze, principiële of culturele redenen	3%
Zwemlessen kosten geld, te duur	3%
Geen zin	2%
Niet leuk	1%

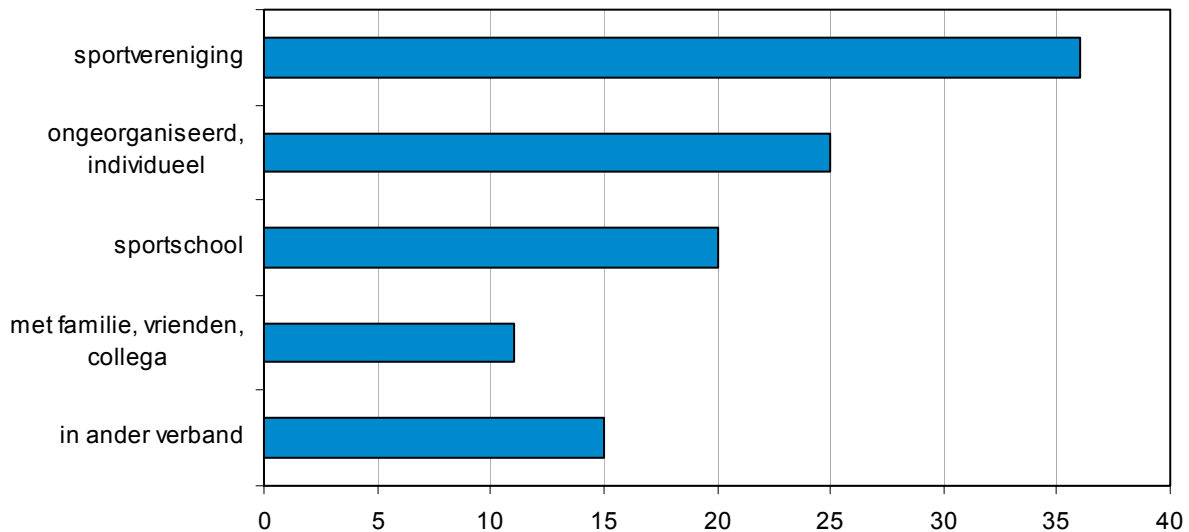
*34% is op te splitsen in 2% kinderen van 6 tot 8 jaar oud en 32% volwassenen

4 ORGANISATIEVERBAND EN KOSTEN

4.1 ORGANISATIEVERBAND

Aan de Amsterdammers die sporten is gevraagd in welk organisatieverband zij de door hen het meest beoefende sport uitoefenen. Respondenten konden meerdere antwoorden geven. Meer dan een derde van de sporters (36%) is lid van een sportvereniging, een kwart sport alleen en een vijfde sport bij een sportschool. Onder de categorie 'in ander verband' vallen onder meer sport georganiseerd door gemeente / welzijnswerk (3%), door werkgever (1,5%), tijdens sportvakantie sporten (1%) en onder medische begeleiding sporten (1%).

Figuur 4.1 Organizeverband belangrijkste sport (% van de sporters)

In 1999 kwam er een zelfde beeld naar voren: het belangrijkste organisatieverband waarin men sportte was als lid van een sportvereniging, gevolgd door 'alleen sporten' en bij een sportschool sporten. De cijfers van beide jaren zijn echter niet met elkaar te vergelijken, omdat in 1999 naar het organisatieverband voor de *drie meest beoefende takken van sport* is gevraagd en dit jaar alleen voor de *meest beoefende sport*. Bovendien is in 1999 gevraagd naar het belangrijkste organisatieverband per sport, in 2003 kon men meerdere antwoorden geven.

Welke sporten worden het meest beoefend bij een sportschool? Welke sporten beoefent men vooral alleen? In het volgende schema is per organisatieverband een top 5 weergegeven. Soms zijn meerdere sporten op dezelfde plek geïndiceerd.

Tabel 4.2 Vijf belangrijkste sporten per sportverband

	Als lid sportvereniging	Bij sportschool / manege / commerciële sportaanbieder	Met familie, vrienden, collega's	Individueel
1	Voetbal	Fitness	Zwemmen	Zwemmen
2	Tennis	Aerobics / steps	Voetbal	Trimmen / hardlopen
3	Fitness	Paardensport	Squash	Fietsen
4	Vechtsporten	Danssport	Fietsen	Fitness
5	Hockey	Zwemmen	Hardlopen, fitness, wandelen	Skeeleren, voetbal

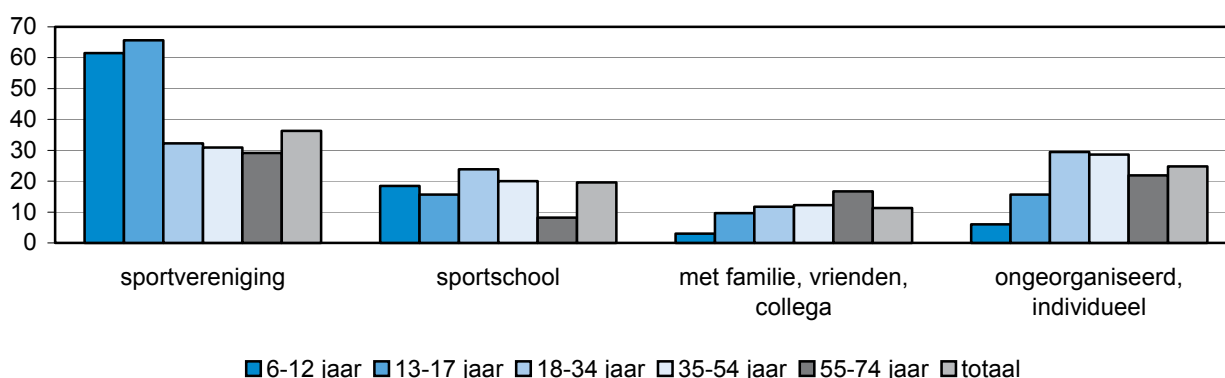
4.2 ORGANISATIEVERBAND NAAR DOELGROEPEN

In deze paragraaf wordt het organisatieverband waarin men sport gekoppeld aan achtergrondkenmerken. De volgende achtergrondkenmerken van sporters komen daarbij aan de orde:

- leeftijd
- geslacht
- opleidingsniveau
- (netto) inkomen en
- etniciteit.

Er wordt steeds gerapporteerd over het organisatieverband van de belangrijkste sport. De figuren geven steeds aan welk deel van de groep respondenten met een bepaald achtergrondkenmerk sport in het betreffende organisatieverband. Omdat niet alle organisatievormen in de figuren voorkomen en omdat respondenten meerdere verbanden konden noemen waarin zij hun sport beoefenen, tellen de verschillende kolommen niet op tot 100%.

Figuur 4.3 **Organisatieverband naar leeftijdscategorieën (%)**

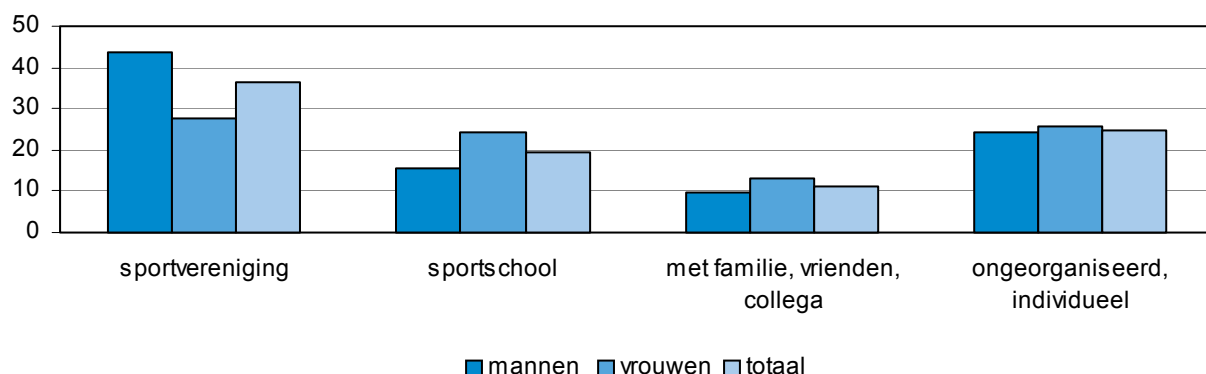

In figuur 4.3 springt het meest in het oog dat jonge sporters (tot en met 17 jaar) relatief vaak lid zijn van een sportvereniging. Relatief weinig van hen sporten ongeorganiseerd of individueel. Dit beeld kwam ook naar voren uit het onderzoek van 1999. Sporters in de leeftijd van 18 tot 54 jaar sporten juist wel vaak ongeorganiseerd of alleen. Ouderen vanaf 55 jaar vertonen zich minder vaak in sportscholen dan jongere sporters. Daarentegen sporten zij wel meer met familie, vrienden of collegae.

Figuur 4.3 laat de cijfers van sportende Amsterdammers in 2003 zien. Wanneer we kijken naar het percentage Amsterdammers dat lid is van een sportvereniging in 2003 en in 1999, dan blijkt dat er in de periode 1999 – 2003 een stijging is van het percentage Amsterdammers in de leeftijd van 6 tot 24 jaar dat lid is van een sportvereniging. Zo is in 2003 46% van de Amsterdammers van 6-11 jaar lid van een sportvereniging, 46% van de 12-17 jarigen en 19% van de 18-24 jarigen. In 1999 lagen deze percentages nog op 42%, 38% en 14%. Of dit alleen een Amsterdamse of ook een landelijke trend is, is niet duidelijk, omdat op landelijk niveau over dezelfde periode geen vergelijkbare cijfers te vinden zijn.

Figuur 4.4 laat zien welke verschillen er bestaan in het verband waarin mannen en vrouwen hun sport in 2003 beoefenen.

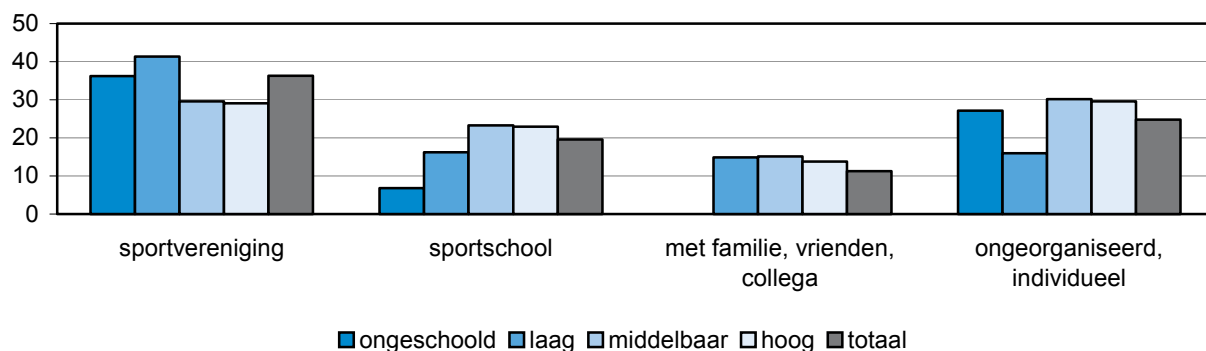
Figuur 4.4 Organisatieverband naar geslacht (%)

Mannelijke sporters zijn vaker lid van een sportvereniging dan vrouwen. Vrouwen bezoeken echter vaker de sportschool. Voor de andere organisatieverbanden zien we weinig verschillen. Hetzelfde beeld was in 1999 zichtbaar.

Figuur 4.5 toont het organisatieverband waarin sporters met een verschillend opleidingsniveau sporten. Hierbij zijn alleen sporters van 18 jaar en ouder beschouwd.

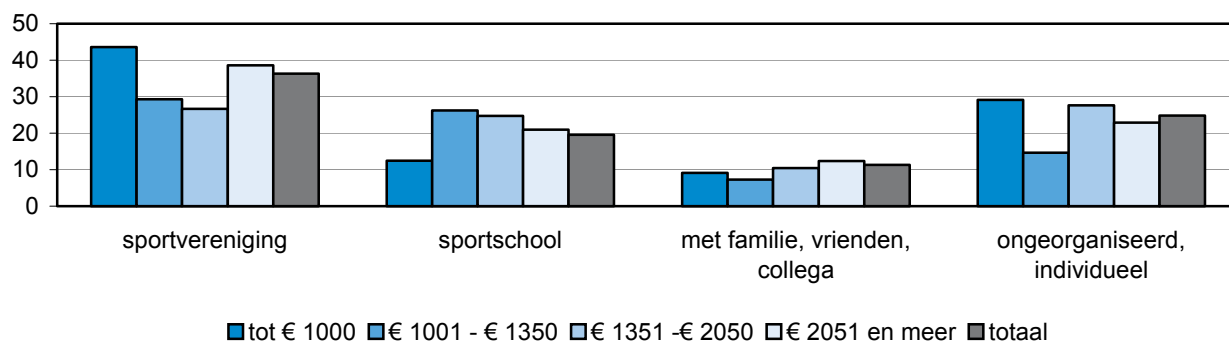
Figuur 4.5 Organisatieverband naar opleiding (%)

Het belangrijkste verschil tussen groepen met een verschillend opleidingsniveau is te vinden bij commerciële sportaanbieders: sportscholen en dergelijke trekken relatief weinig ongeschoolden en laaggeschoolden. Sportverenigingen trekken relatief meer mensen met een lage opleiding.

Figuur 4.6 geeft het organisatieverband waarin men sport naar inkomenscategorie weer. De inkomenscategorieën geven het netto inkomen van het huishouden per maand weer.

Figuur 4.6 Organisatieverband naar inkomenscategorieën (%)

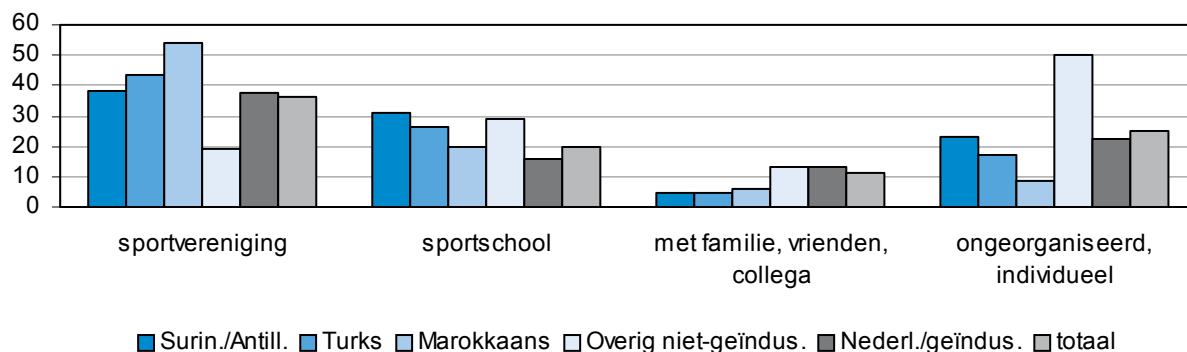

Geld lijkt geen rol te spelen bij het organisatieverband dat men kiest. Zowel Amsterdammers met een hoog huishoudeninkomen als met een laag inkomen sporten met familie en vrienden en bij een

sportvereniging. Alleen de sportschool lijkt voor weinigen met een netto inkomen van minder dan €1000 per maand te betalen.

Figuur 4.7 laat zien welke verschillen in organisatieverband er tussen verschillende bevolkingsgroepen zijn. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat met name het aantal sporters van Turkse en Marokkaanse afkomst onder de respondenten laag is (34 respectievelijk 32 respondenten). Westerse allochtonen zijn voor deze analyse bij de groep autochtone Nederlanders ingedeeld.

Figuur 4.7 **Organisatieverband naar etniciteit (%)**

Leden van de grootste groepen etnische minderheden in Amsterdam (Turken en Marokkanen) zijn relatief vaak lid van een sportvereniging. Dit zijn vooral Turkse en Marokkaanse mannen, maar er zijn ook Turkse en Marokkaanse vrouwen lid van sportvereniging. Personen met een andere niet-westerse achtergrond zijn juist minder vaak lid van een sportvereniging. Zij sporten opvallend vaak individueel of in een ander ongeorganiseerd verband. Surinamers en Antillianen sporten relatief vaak in een sportschool.

4.3 KOSTEN VAN SPORT

Aan sportbeoefening zijn meestal kosten verbonden. Dat kan zijn in de vorm van contributie voor een sportvereniging of bondsbijdrage (contributie) of in de vorm van kosten voor vervoer, attributen, accommodatiegebruik, kleding en consumpties (andere kosten). Aan de sportende Amsterdammers is gevraagd hoeveel geld zij jaarlijks kwijt zijn aan hun belangrijkste, meest beoefende sport.

Tabel 4.8 **Kosten sportbeoefening per jaar (percentage sporters)**

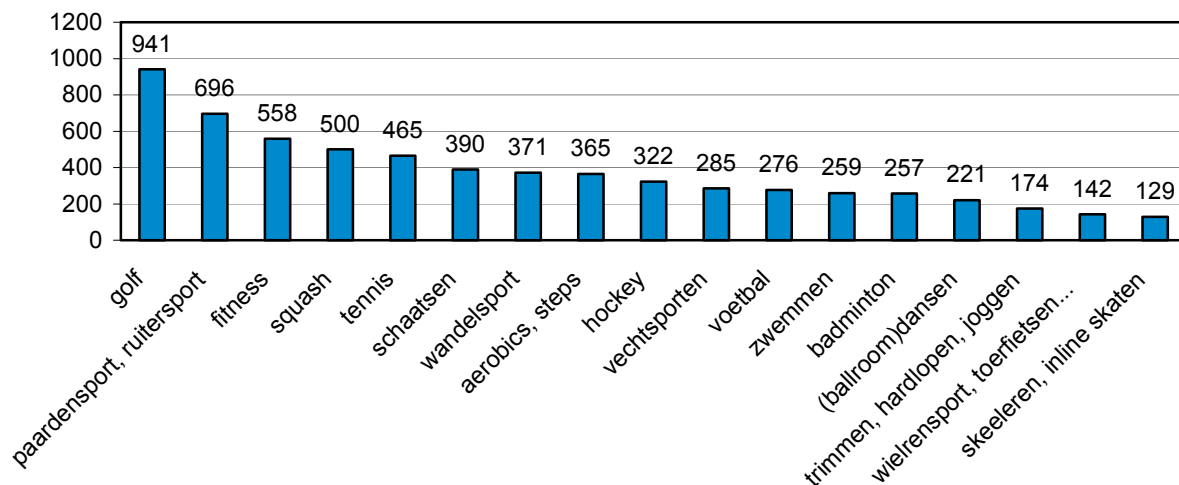
	1999	2003
Contributie		
0 euro	14%	27%
1 – 49 euro	7%	3%
50 – 124 euro	19%	14%
125 – 249 euro	26%	22%
250 – 499 euro	10%	16%
500 euro of meer	9%	10%
Weet niet	16%	8%
Totaal	100%	100%
Gemiddelde contributie	€ 198	€ 197
Andere kosten gemiddeld		
	€ 186	€ 193

Aan contributie voor hun belangrijkste sport betalen sportende Amsterdammers gemiddeld € 197,- per jaar. Bijna drie op de tien sportende Amsterdammers (27%) betaalt echter niets aan contributie. Dat is vooral voor sporten zoals fietsen, hardlopen en zwemmen, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de openbare ruimte.

Sporten kost jaarlijks gemiddeld ongeveer € 370,- aan contributie en andere kosten. Er zijn echter sporters die aangeven helemaal geen geld betalen om te kunnen sporten (9% van alle sporters). Zij doen vooral aan fietsen, veldvoetbal en skeeleren.

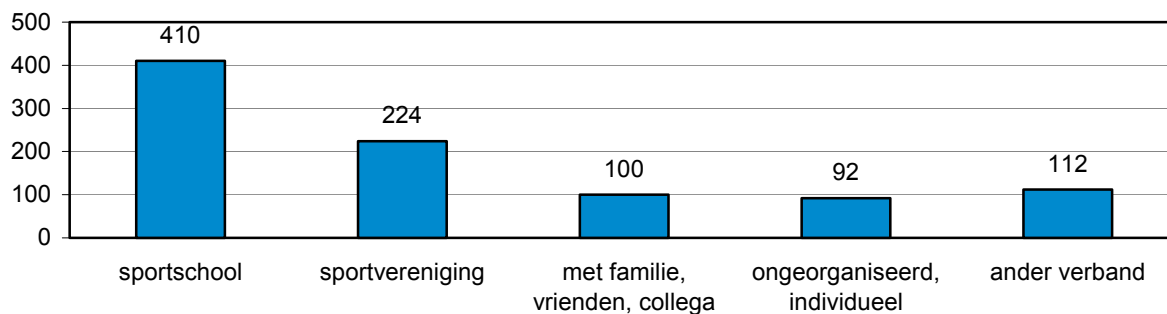
De kosten van de verschillende sporten verschillen sterk. In de volgende afbeelding worden de totale kosten (contributie / bondsbijdrage en bijkomende kosten) van de door de respondenten meest beoefende sport weergegeven.

Figuur 4.9 Gemiddelde totale kosten per tak van sport (€)

Golf en paardensport zijn de duurste sporten. De goedkoopste sporten zijn skeelers, fietsen en hardlopen / trimmen. In de middencategorie en hoogste categorie zitten vooral sporten waarvoor gebruik moet worden gemaakt van een accommodatie (sportschool, sporthal, ijsbaan). En accommodatiegebruik is duur, zo laat het volgende plaatje zien. Mensen die bij een sportschool sporten zijn gemiddeld ruim 400 euro aan deelnemersbijdrage kwijt. Ongeorganiseerd sporten is het goedkoopst.

Figuur 4.10 Gemiddelde deelnemersbijdrage naar organisatieverband (€)

4.4 STADSPAS

Met de stadspas kunnen Amsterdammers gebruik maken van kortingsregelingen die sommige sportaanbieders hanteren. De stadspas is met name bedoeld voor Amsterdammers die van een uitkering moeten rondkomen en mensen van 65 jaar en ouder. Bijna elf procent van de sportende Amsterdammers is in het bezit van een stadspas. Ruim een kwart (28%) van hen maakt gebruik van de stadspas om korting te krijgen op deelnemersbijdrage of toegangsprijs. In 1999 lag dit percentage nog iets hoger: 33%, maar dit is geen significant verschil.

Omgekeerd, van alle stadspasbezitters sport 32% minimaal 12 keer per jaar en 22% minimaal één keer per week. Dit is minder dan de Amsterdammers die geen stadspas hebben: van alle Amsterdammers zonder stadspas sport 54% minimaal 12 keer per jaar en 32% minimaal één keer per week.

5 SPORTACCOMMODATIES

Sommige sporten kunnen in de vrije natuur of de openbare ruimte beoefend worden, zoals fietsen, wandelen en hardlopen. Voor andere sporten is bijvoorbeeld een sporthal of een ijsbaan nodig. Hoe Amsterdamse sporters oordelen over de verschillende sportaccommodaties en de openbare ruimte om in te sporten, is in dit hoofdstuk weergegeven.

5.1 GEBRUIK VAN SPORTACCOMMODATIES

Sportscholen en fitnesscentra zijn de meest gebruikte sportaccommodaties, gevolgd door sportterreinen zoals een sportveld, tennisbaan, golfcourse en atletiekbaan. In onderstaande tabel zijn de percentages weergegeven, de percentages gelden voor de meest beoefende sport.

Tabel 5.1 Meest gebruikte sportaccommodatie (percentage sporters)

	2003
Sportschool, fitnesscentrum	21%
Sportterrein (sportveld, tennisbaan, golfcourse, atletiekbaan)	18%
Zwembad	12%
Sportzaal	6%
Op straat, pleintje	6%
Park, trapveldje	6%
Sporthal of tennishal	5%
Elders	25%
Weet niet	1%
Totaal	100%

De uitkomsten in het huidige onderzoek zijn vergelijkbaar met die in 1999: de sportschool en het zwembad waren toen de meest gebruikte accommodatie (18%), gevolgd door het sportterrein (17%). Er is toen echter gevraagd naar de meest gebruikte sportaccommodatie voor de drie meest beoefende sporten. Dit jaar is alleen naar de meest beoefende sport gevraagd. Onder de categorie 'elders' zijn alle accommodaties samengevoegd waar 2% of minder van de sporters gebruik van maakt. Dit zijn buiten in de open lucht, thuis, in de tuin, op de dansschool / balletschool, in het gymlokaal, op de manege, op meer/sloot/water (alle 2%), in het buurthuis/wijkgebouw, op het strand, in het bos en op de schaatsbaan/schaatshal (1%).

5.2 KWALITEITSOORDEEL SPORTACCOMMODATIES

De tevredenheid over sportaccommodaties is aan de hand van de volgende aspecten gevraagd:

- Bereikbaarheid
- Entreprijs/kwaliteitsverhouding
- Faciliteiten
- Hygiëne

Daarnaast is ook gevraagd hoe tevreden men is over de beschikbare openbare ruimte in de woonomgeving om te sporten. En er is gevraagd of men zich veilig voelt op of rond de plek waar men sport, bijvoorbeeld de sporthal, het zwembad of het park.

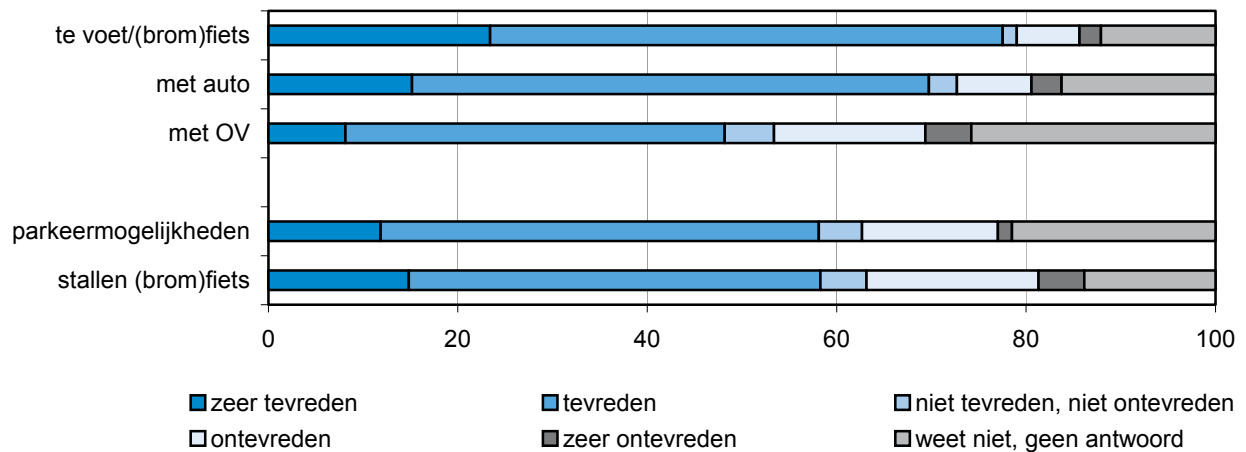
Over het algemeen is men zeer te spreken over de sportaccommodatie waar men gebruik van maakt, gemiddeld geeft men een 7,5 voor de sportaccommodatie en een 8 is het cijfer dat het vaakst gegeven wordt. Hieronder wordt ingegaan op een aantal aspecten die hebben bijgedragen aan dit totaaloordeel.

Bereikbaarheid sportaccommodaties

Amsterdammers gaan met name met de (brom)fiets (38%) en met de auto of motor (35%) naar de sportaccommodatie waar ze hun belangrijkste sport beoefenen. Daarnaast gaat een deel te voet (14%) en een zelfde deel (13%) met het openbaar vervoer. De meeste sporters gaan altijd zelf naar de sportaccommodatie toe (80%), anderen worden altijd gebracht of rijdt met iemand mee (17%) en 3% van de sporters wordt soms gebracht en gaat soms zelf. Degenen die gebracht worden zijn vooral kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 12 jaar.

Wat vinden de sporters van de bereikbaarheid van de sportaccommodatie per auto, fiets en openbaar vervoer? De sportaccommodaties in Amsterdam zijn volgens hen goed te bereiken te voet of per (brom)fiets: 77% is tevreden over de bereikbaarheid per (brom)fiets of te voet. Uiteraard zijn daarbij degenen die gebruik maken van een fitnesscentrum in de buurt gemiddeld wat meer tevreden dan degenen die gebruik maken van een voetbalveld. Zeventig procent van de sporters die gebruik maken van accommodaties is tevreden over de bereikbaarheid per auto. Bijna de helft van de accommodatiegebruikers vindt de accommodaties goed te bereiken met het openbaar vervoer (48%). Ruim de helft van de gebruikers van de sportaccommodaties (58%) is tevreden over de parkeermogelijkheden voor zowel auto als (brom)fiets.

Figuur 5.2 Tevredenheid over bereikbaarheid sportaccommodaties (% gebruikers accommodaties)

Entreprijs/kwaliteitsverhouding accommodaties

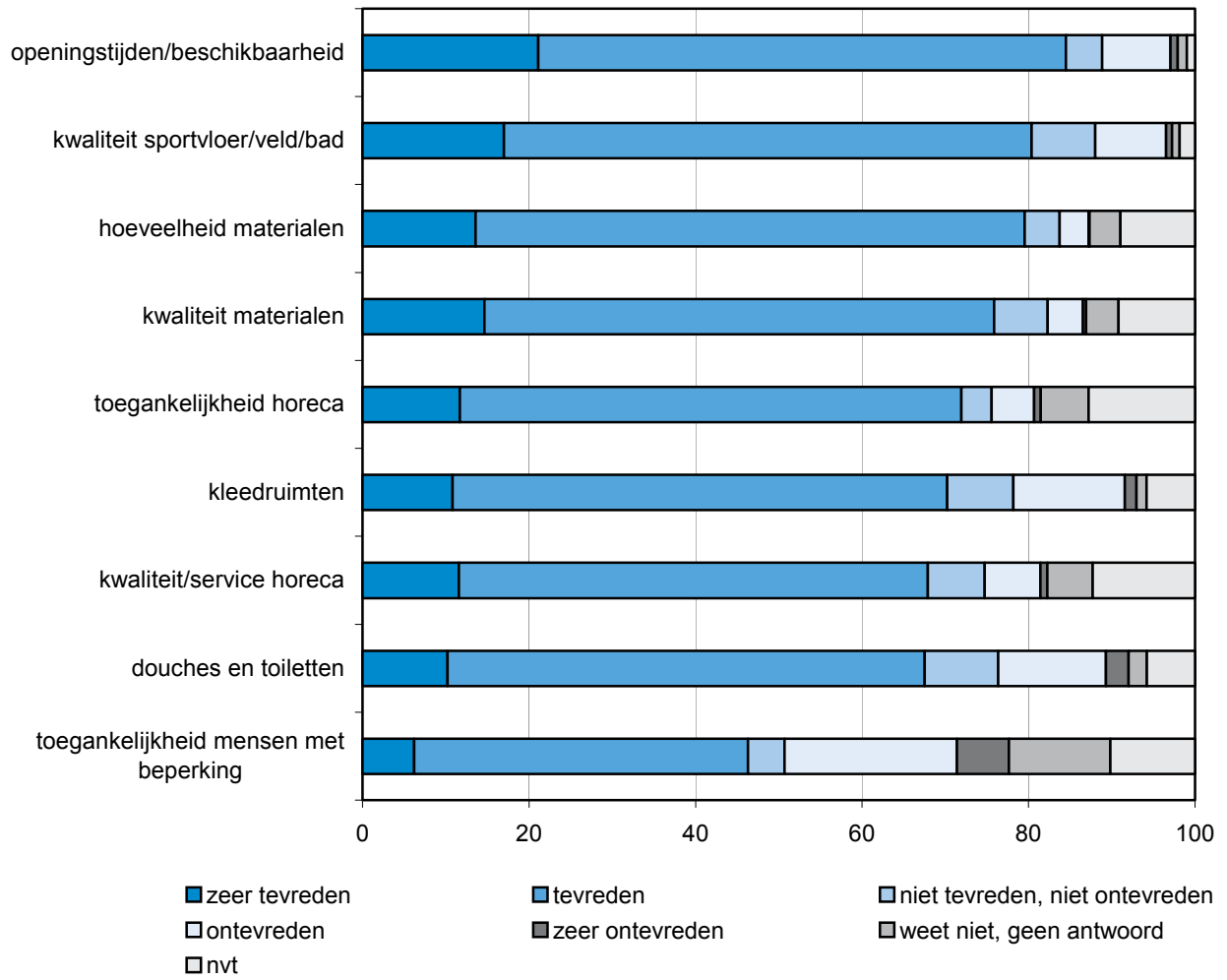
Zestien procent van de Amsterdamse sporters betaalt wel eens entree of huur voor het gebruik van een sportvoorziening. Bijvoorbeeld voor een toegangkaartje voor het zwembad of de huur van een squashbaan. De meerderheid van degenen die hiervoor wel eens betalen (57%) is (zeer) tevreden over de hoogte van de entree of huur in verhouding tot de kwaliteit van de accommodatie. Eén op de vijf gebruikers (22%) is hierover (zeer) ontevreden.

Faciliteiten accommodaties

Aan de in een sportaccommodatie sportende Amsterdammers is gevraagd hoe tevreden men is over een aantal faciliteiten van de accommodaties, zoals de openingstijden, de horeca, de kleedruimten en de toegankelijkheid.

De volgende figuur laat zien dat 84% van de gebruikers van sportaccommodaties (zeer) tevreden is over de openingstijden. Ook over de andere geboden faciliteiten is minimaal tweederde van de gebruikers (zeer) tevreden. Enige uitzondering hierop is de toegankelijkheid van de accommodaties voor mensen met een lichamelijk beperking: 46% van alle gebruikers is hierover (zeer) tevreden. Als we binnen deze respondenten een onderscheid maken naar respondenten met een beperking (of met iemand met een beperking in het huishouden), valt op dat deze laatste groep wat minder vaak tevreden is, namelijk 39% versus 45,8% voor de sporters zonder beperking. Uiteraard is de eerste groep ook beter in staat om te oordelen. De aantallen mensen met een beperking zijn overigens te klein om grote betrouwbaarheid aan de verschillen toe te schrijven.

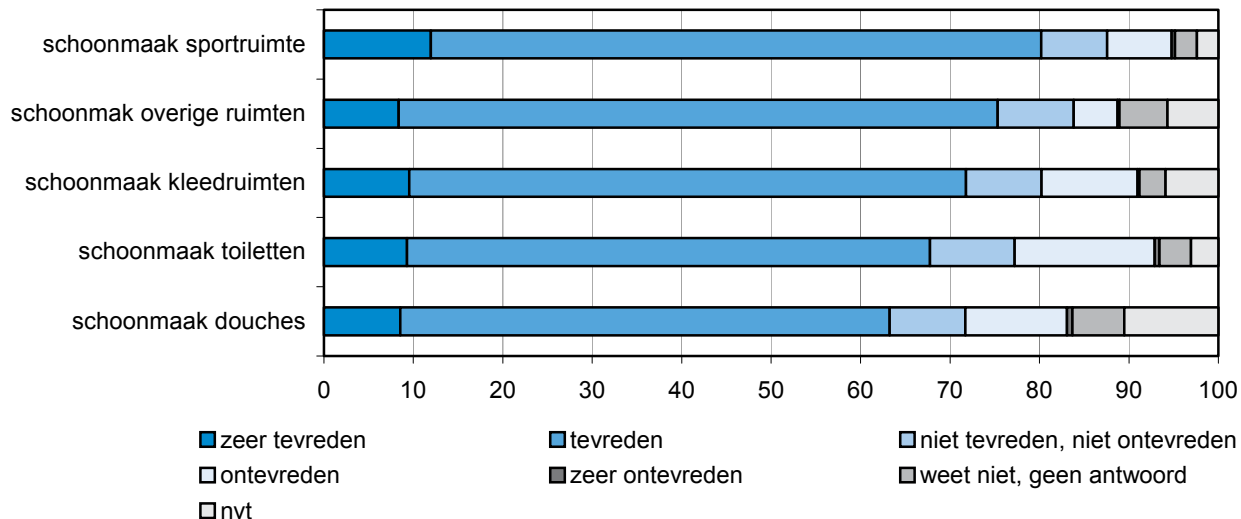
Figuur 5.3 Tevredenheid met faciliteiten sportaccommodaties (% sportende gebruikers accomm.)

Hygiëne accommodaties

De meerderheid van de gebruikers van sportaccommodaties is tevreden over de schoonmaak van de accommodatie. Het meest tevreden is men over de schoonmaak van de sportruimte (80% (zeer) tevreden)). Het minst tevreden is men over de schoonmaak van de douches (63% (zeer) tevreden)).

Figuur 5.4 Tevredenheid met schoonmaak sportaccommodaties (% sportende gebruikers accomm.)

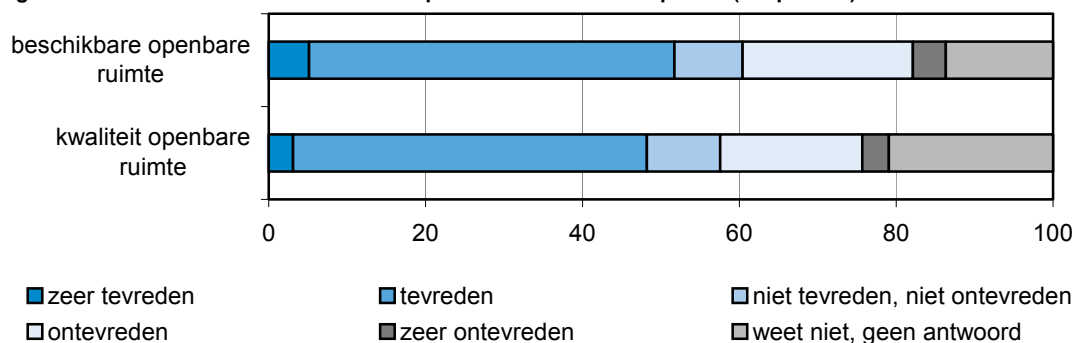

Openbare ruimte

Veel mensen maken gebruik van de openbare ruimte om te sporten, bijvoorbeeld de straat of een park. Aan alle sportende Amsterdammers is gevraagd wat ze van de beschikbare openbare ruimte in hun woonomgeving vinden om te sporten en de kwaliteit van deze ruimte.

Ongeveer de helft (52%) van de sporters is (zeer) tevreden over de beschikbare openbare ruimte om te sporten, 26% is hierover (zeer) ontevreden. Over de kwaliteit van de openbare ruimte is 48% van de sportende Amsterdammers (zeer) tevreden en 21% (zeer) ontevreden.

Figuur 5.5 Tevredenheid openbare ruimte om te sporten (% sporters)

Veiligheid

Voelen mensen zich veilig op of rond de plek waar ze sporten? En wanneer ze zich onveilig voelen, waar ligt dat dan aan? Deze vragen zijn gesteld aan mensen die sporten in sportaccommodaties en in de openbare ruimte. Alleen de mensen die aangeven thuis te sporten of in hun tuin, op het strand of op de camping zijn buiten beschouwing gelaten.

Tabel 5.6 Gevoelens van onveiligheid op de sportplek (percentage sporters)

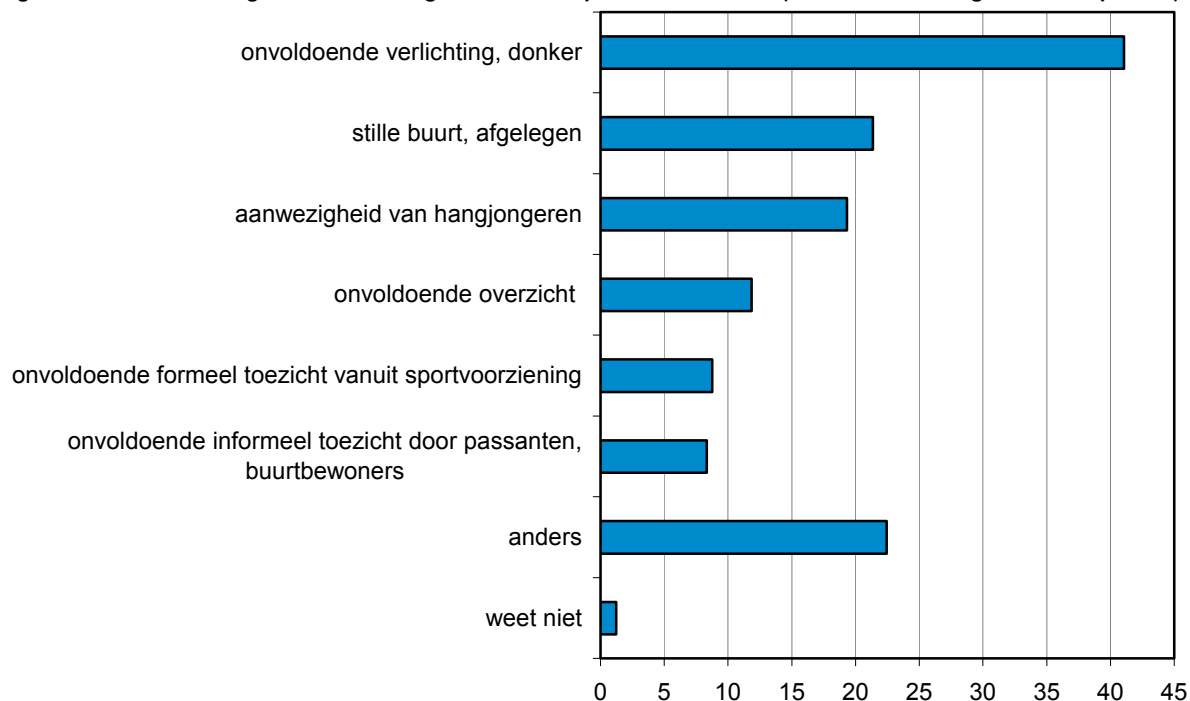
	1999	2003
Regelmatig	4%	2%
Soms	8%	9%
Zelden	7%	8%
Nooit	74%	80%
Weet niet	7%	0%
Totaal	100%	100%

In 2003 voelt 80% van de sporters zich nooit onveilig oftewel altijd veilig rondom de sportplek,. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 1999: 74% voelde zich toen nooit onveilig. Het percentage sporters dat zich regelmatig of soms onveilig voelt rondom of op de sportplek is in vier jaar tijd nagenoeg gelijk gebleven.

Vrouwen voelen zich wat vaker onveilig dan mannen: 77% van hen voelt zich nooit onveilig versus 84% van de mannen. Vooral hardlopers voelen zich onveilig.

De sporters die zich regelmatig of soms onveilig voelen rondom de sportplek voelen zich vooral alleen 's avonds en 's nachts onveilig (86%). Zes procent voelt zich alleen overdag onveilig (maar het betreft een groep die alleen overdag sport, namelijk kinderen en 65 plussers) en vijf procent van de sporters voelt zich zowel overdag als 's avonds onveilig. Drie procent van de sporters kan geen antwoord geven op deze vraag.

De oorzaken van het zich onveilig voelen zijn in de volgende figuur weergegeven. Gevoelens van onveiligheid hangen vooral samen met onvoldoende verlichting rondom de sportplek, de afgelegen of stille ligging van de sportplek en de aanwezigheid van hangjongeren. Met 'onvoldoende overzicht' wordt bedoeld dat er dicht struikgewas of andere 'verstopplaatsen' in de buurt van de sportplek zijn.

Figuur 5.7 Oorzaken gevoelens onveiligheid rondom sportaccommodatie (% van zich onveilig voelende sporters)

6 STEDELIJK GEBIED

6.1 NABIJHEID SPORTVOORZIENING EN VERPLAATSIJNGSGEDRAG

Ruim de helft van de sporters beoefent de belangrijkste sport in het stadsdeel waar ze zelf woont (52%). Sporters die in een ander stadsdeel sporten dan waar ze wonen, sporten vooral in Amsterdam Oud-Zuid en in Centrum.

Tabel 6.1 Plaats van beoefening belangrijkste sport (percentage sporters)

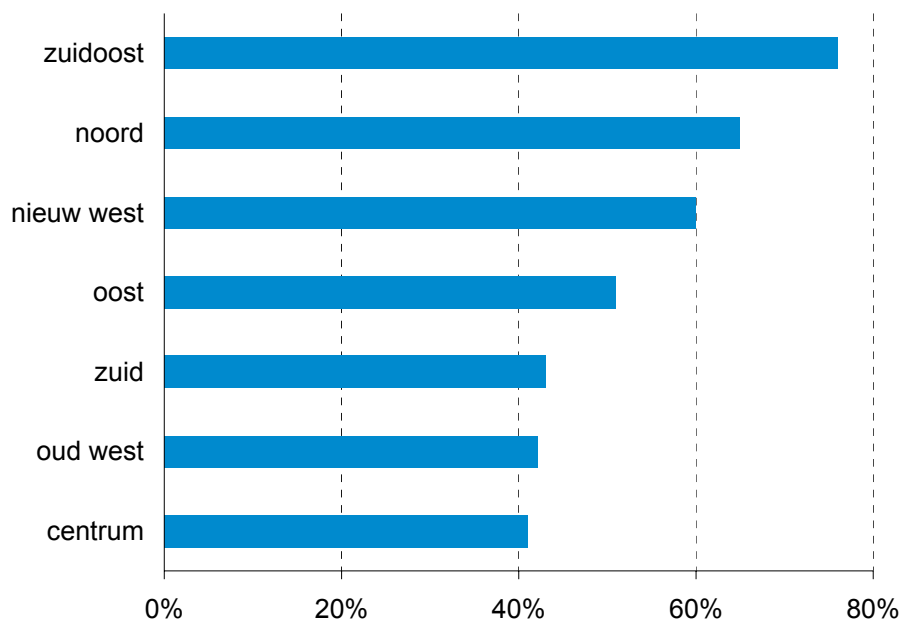
	2003
In woonbuurt	38%
Elders in stadsdeel	14%
Elders in Amsterdam	30%
Buiten Amsterdam	17%
Buitenland	1%
Weet niet	1%
Totaal	100%

De omvang van de steekproef laat niet in alle gevallen uitspraken op stadsdeelniveau toe. Wel kan inzicht geboden worden op het niveau van stadsgebieden (grote stadsdelen of clusters van stadsdelen). Hiervoor zijn de stadsdelen als volgt ingedeeld:

- Centrum Centrum
- Oud West Westerpark, Oud-West, De Baarsjes, Bos en Lommer
- Nieuw West Geuzenveld-Slotermeer, Slotervaart/Overtoomse Veld, Osdorp
- Zuid Amsterdam Oud-Zuid, Zuideramstel
- Noord Amsterdam-Noord
- Zuidoost Zuidoost
- Oost Oost/Watergraafmeer, Zeeburg

In de stadsgebieden Zuidoost, Noord en Nieuw West is het merendeel van de sporters actief in het eigen stadsdeel (respectievelijk 76%, 65% en 60%).

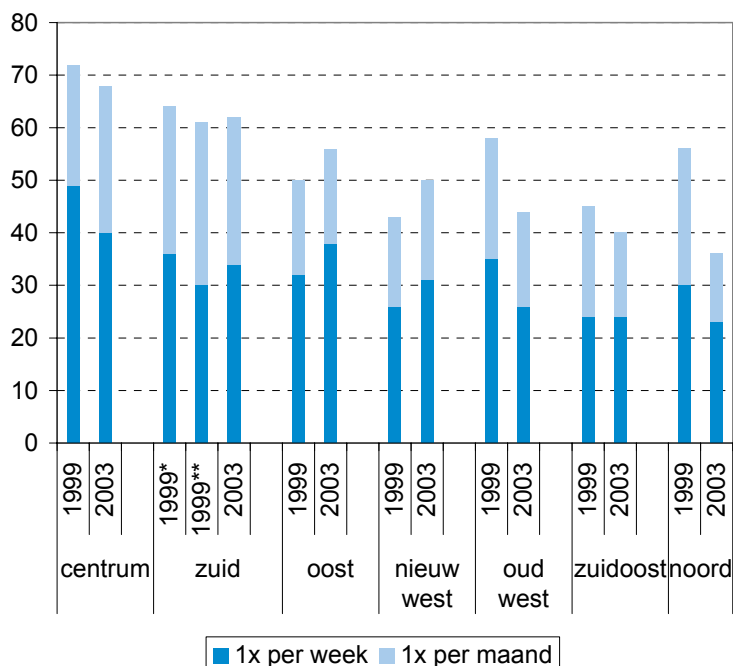
Figuur 6.2 Percentage sporters per stadsgebied dat in het eigen stadsdeel sport

6.2 SPORTDEELNAME, SPORTAANBIEDERS EN TEVREDENHEID VAN SPORTERS PER STADSDEEL

In onderstaande afbeelding wordt een beeld gegeven van sportdeelnameverschillen tussen bewoners van verschillende stadsgebieden.

Figuur 6.3 Frequentie van sportbeoefening naar stadsgebied (in procenten)

* oud zuid
**nieuw zuid

De bewoners van de stadsgebieden centrum en zuid sporten - net als in 1999 - het meest. In het noordelijk deel van Amsterdam en in zuidoost ligt het aandeel sporters het laagst.

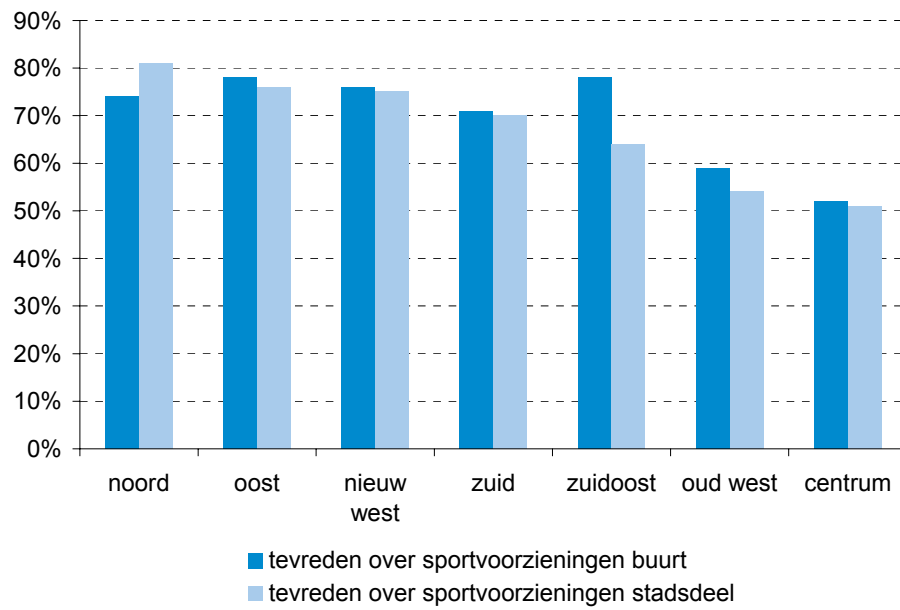
Ten opzichte van 1999 is in noord het aandeel sporters dat minimaal één keer per maand sport (de RSO-definitie) veel kleiner geworden, van 56% in 1999 naar 36% in 2003. Ook in Oud West is er sprake van een afname in het aandeel sporters, van 58% in 1999 naar 44% in 2003. In nieuw west en oost is het aandeel sporters dat minimaal één keer per maand sport toegenomen met 7% respectievelijk 6%.

Zeven van de tien sporters zijn tevreden over de sportvoorzieningen in hun woonbuurt (70%). Een zelfde deel van de Amsterdamse sporters is tevreden over de sportvoorzieningen in het stadsdeel waar men woont (69%). Over de sportvoorzieningen in heel Amsterdam is 87% van de sporters tevreden. In 1999 werden nagenoeg dezelfde percentages gevonden: 65% van de sporters was tevreden over de sportvoorzieningen in de buurt, 67% was tevreden over de sportvoorzieningen in het stadsdeel en 85% was tevreden over de voorzieningen in heel Amsterdam. De verschillen tussen 1999 en 2003 zijn niet significant.

In 2003 zijn de sporters van de stadsgebieden oost en zuidoost het meest tevreden over de sportvoorzieningen in de buurt (beide 78%). De sporters van de stadsgebieden noord, oost en nieuw west zijn het meest tevreden met de sportvoorzieningen in het stadsdeel (respectievelijk 81%, 76% en 75%).

Sporters die in de stadsgebieden oud west en centrum wonen zijn het minst tevreden over de sportvoorzieningen, zowel in de buurt als in het stadsdeel.

Figuur 6.4 Tevredenheid van bewoners over sportvoorzieningen in woonbuurt en stadsdeel naar stedelijk gebied (percentage van de sporters)

7 AANGEPAST SPORTEN

In de enquête is gevraagd of respondenten een lichamelijke of verstandelijke beperking en/of een chronische aandoening hebben. Voor deze groep zijn sportvoorzieningen vaak ontoegankelijk en daarom is de sportparticipatie voor deze groep apart bekeken.

7.1 LICHAAMELIJKE OF VERSTANDELIJKE BEPERKING

Zeventien procent van de respondenten gaf aan een beperking en/of een chronische aandoening te hebben. Vijf procent van de respondenten heeft een huisgenoot met een beperking of aandoening. Aan deze laatste groep zijn de vragen over aangepast sporten ook voorgelegd. Omdat beide groepen respondenten iets kunnen zeggen over aangepast sporten, zijn ze bij de analyse van de antwoorden bij elkaar gevoegd.

Beperkingen bij het sporten kunnen verschillen naar het soort aandoening. Onderstaande tabel toont welke aandoeningen genoemd werden door respondenten. De meest voorkomende beperking is een chronische aandoening. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan aandoeningen van de luchtwegen, hart- en vaatziekten, aandoeningen van de gewrichten en diabetes.

Tabel 7.1 Lichamelijke beperking en/of chronische aandoening (meerdere antwoorden mogelijk)

	% genoemd
Chronische aandoening	12%
Motorische beperking maar niet rolstoelafhankelijk	5%
Verstandelijke beperking	0,8%
Auditieve beperking, doof/ slechthorend	0,8%
Motorische beperking, rolstoelafhankelijk	0,7%
Visuele beperking	0,4%

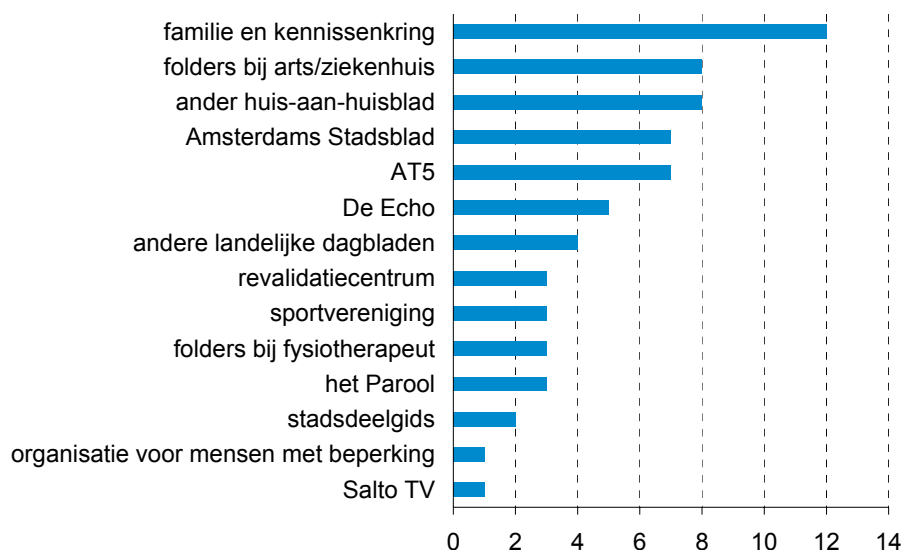
Omdat de groep respondenten met een aandoening vrij klein is, wordt over deze groep als geheel gerapporteerd en niet per aandoening. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de belemmeringen bij het sporten voor iemand in een rolstoel natuurlijk anders zijn dan voor iemand met een chronische aandoening.

7.2 INFORMATIE

Aan respondenten met een beperking en respondenten met een huisgenoot met een beperking werd gevraagd of zij op de hoogte waren van het aanbod van sportvoorzieningen en bewegingsactiviteiten voor mensen met een beperking. Vijfendertig procent is hiervan op de hoogte, 65% niet.

Respondenten die hiervan op de hoogte waren werd gevraagd hoe ze hierover waren geïnformeerd. Omdat deze vraag slechts door een klein aantal respondenten is beantwoord, staan de cijfers weergegeven in aantal keren genoemd en niet in percentages.

Figuur 7.2 Bron van informatie over sportvoorzieningen voor mensen met een beperking (aantal respondenten met een beperking of met een huisgenoot met een beperking)

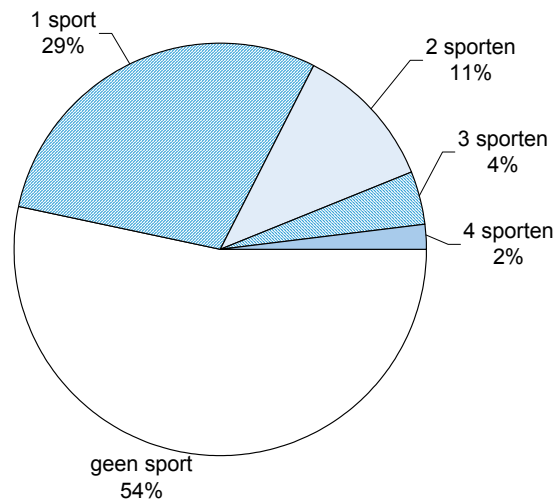
Twaalf respondenten kregen informatie over sportvoorzieningen en bewegingsactiviteiten via familie of kennissen. Folders bij een arts of een huis-aan-huisblad worden elk door acht respondenten genoemd. Zeven respondenten kregen informatie over sporten voor mensen met een beperking via het Amsterdams Stadsblad en AT5.

De respondenten werd gevraagd of zij behoefte hebben aan informatie over sport- en bewegingsmogelijkheden voor mensen met een beperking. Eenderde van de respondenten met een belemmering of een huisgenoot met een belemmering heeft hier behoefte aan, 62% heeft hier geen behoefte aan en 5% weet het niet. Het maakt weinig uit of men wel of niet op de hoogte is van het aanbod aan sport- en bewegingsmogelijkheden voor mensen met een beperking: sommige mensen hebben wel behoefte aan (meer) informatie hierover, anderen niet.

7.3 SPORTDEELNAME: AANTAL BEOEFENDE SPORTEN

Aan respondenten met een beperking en respondenten met een huisgenoot met een beperking werd gevraagd of zij in de afgelopen twaalf maanden een sport beoefend hadden. Zesenvertig procent van de respondenten beoefende in de afgelopen twaalf maanden één of meerdere sporten. Dit percentage ligt iets lager dan onder de groep respondenten zonder beperking: van deze groep beoefende 57% één of meerdere sporten gedurende de afgelopen twaalf maanden. Hierbij is niet de RSO-definitie van 'sporter' gehanteerd, omdat aan degenen met een sportende huisgenoot met een beperking niet is gevraagd hoeveel keer per jaar deze huisgenoot sport.

Figuur 7.3 Aantal beoefende sporten in 2003 (percentage respondententen met een beperking)

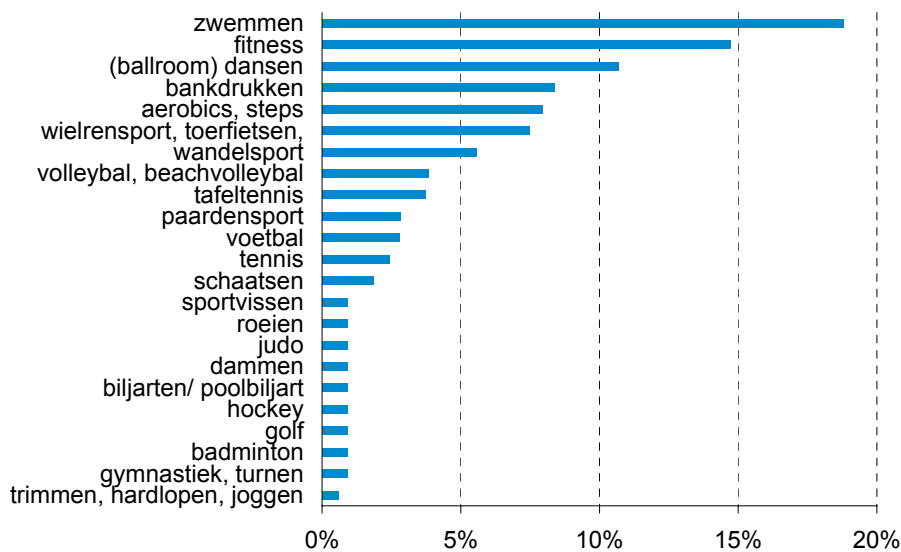

Alleen aan de respondententen met een beperking is gevraagd hoe vaak ze precies sporten. Daaruit is te berekenen dat 37% van de respondententen met een beperking minimaal één keer per jaar sport, 31% minimaal één keer per maand sport en 20% minimaal één keer per week sport. Deze percentages liggen aanzienlijk lager dan voor de gehele Amsterdamse bevolking: 57% sport minimaal één keer per jaar, 50% minimaal één keer per maand en 31% minimaal één keer per week.

Hoger opgeleide Amsterdammers met een beperking sporten vaker dan laag opgeleide Amsterdammers met een beperking. Laag en middelbaar opgeleide autochtone Amsterdammers met een beperking sporten vaker dan laag en middelbaar opgeleide allochtone Amsterdammers met een beperking en binnen de groep hoog opgeleiden sporten jongeren meer dan ouderen.

Naast naar het aantal beoefende sporten, werd ook gevraagd naar de meest beoefende sport. Zwemmen is de sport die door respondententen met een beperking het meest beoefend wordt (19%). Daarna volgen fitness (15%) en dansen (11%). Van de aangepaste sporten werd alleen bankdrukken genoemd. De meeste beoefende sporten wijken niet sterk af van die voor de gehele groep respondententen. Ook daar staan zwemmen en fitness in de top drie.

Figuur 7.4 Meest beoefende sporten (% van sporters met een beperking)

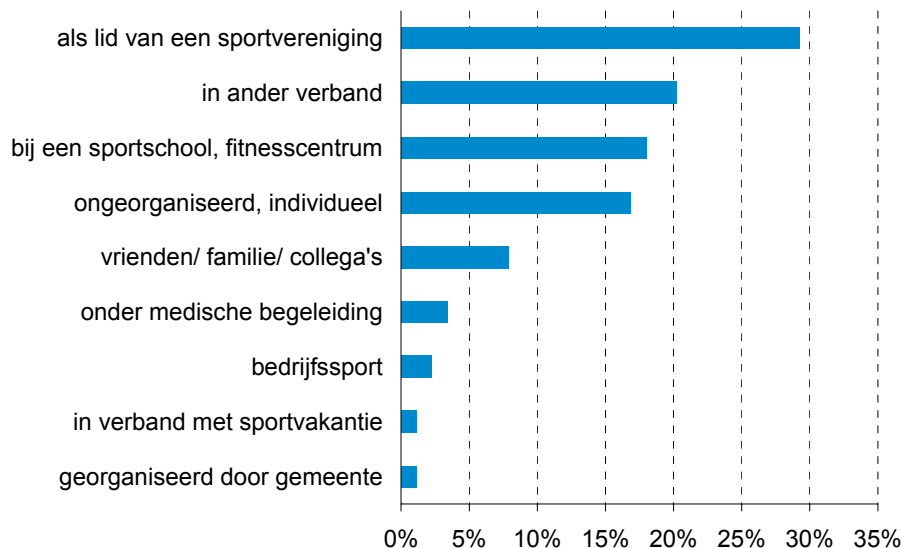

7.4 VERBAND

Aan de respondenten met een beperking of een huisgenoot met een beperking werd gevraagd of zij sporten via het reguliere circuit of via een aangepast circuit. Tachtig procent van de sporters met een beperking beoefent een sport op een reguliere manier. Negentien procent beoefent een aangepaste sport en 1% doet beide.

Ook werd gevraagd in welk verband de sport beoefend werd.

Figuur 7.5 Sportverband (% sporters met een beperking)

Negenentwintig procent van de sporters doet dit in verenigingsverband. Achttien procent sport bij een sportschool en 17% sport individueel, zonder lid te zijn van een sportcentrum of een vereniging. Twintig procent sport in een ander verband. De antwoorden die in deze categorie genoemd zijn, zijn zeer divers en variëren van een revalidatietraject tot bij het buurthuis.

Van de respondenten met een beperking en van de huisgenoten met een beperking sport 13% bij een vereniging waar een speciale groep is voor mensen met een beperking. Vijfenvijftig procent sport bij een reguliere vereniging en eenderde beantwoordde de vraag niet. Voor twaalf van de zestien respondenten die sporten bij een vereniging met een speciale groep voor mensen met een beperking was dit een bewuste keuze. De vier andere respondenten hebben niet bewust voor dit type sportvereniging gekozen. Twaalf van de vijftien respondenten met een beperking die bij een reguliere vereniging sporten zijn van mening dat de integratie tussen sporters met een beperking en sporters zonder beperking goed verloopt.

7.5 REDENEN OM NIET TE SPORTEN

Aan de mensen met een beperking die niet sporten is gevraagd wat hiervoor de reden is.

Tabel 7.6 Redenen om niet te sporten

Reden	% genoemd
fysieke problemen	39%
andere redenen	14%
(lichamelijke) beperking laat sporten (aangepast) niet toe	10%
geen tijd, andere bezigheden	10%
geen zin (meer), geen interesse	9%
te oud	6%
nooit gesport	4%
geen vervoer	2%
verhuisd	1%
weet niet, geen antwoord	6%
totaal	100%

De meest genoemde reden om niet te sporten zijn fysieke problemen. Lichamelijke beperkingen en gebrek aan tijd wordt elk door 10% van de respondenten genoemd. Geen zin is voor 9% een reden om niet te sporten. De antwoorden in de categorie 'anders' blijken allemaal terug te voeren op tijdgebrek, gebrek aan interesse en een lichamelijke beperking. Waar bij de gehele groep niet sporters gebrek aan tijd de belangrijkste reden is om niet te sporten, is dat voor de groep respondenten met een beperking een fysieke belemmering. 'Geen tijd' wordt hier slechts door 10% genoemd, terwijl dat in de gehele groep respondenten die niet sport 32% is.

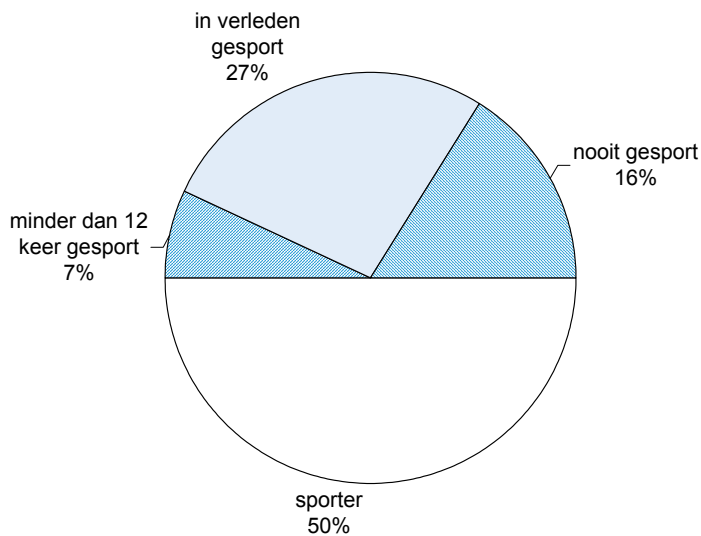
8 NON-PARTICIPATIE

In dit hoofdstuk wordt in gegaan op de Amsterdammers die aangeven in de twaalf maanden voorafgaande aan de telefonische enquête niet te hebben gesport. Waarom sporten zij niet (meer)?

8.1 SPORTVERLEDEN VAN NIET-SPORTERS

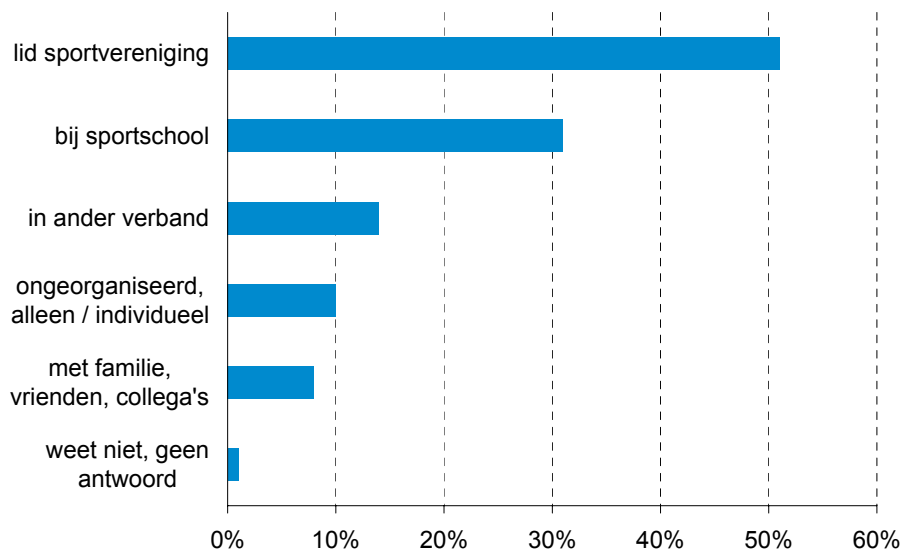
Eén op de zes Amsterdammers heeft nog nooit gesport, ruim een kwart heeft wel eens gesport maar niet in de afgelopen 12 maanden, 7% heeft het afgelopen jaar wel gesport maar minder dan twaalf keer en de helft (50%) heeft het afgelopen jaar minstens twaalf keer aan sport gedaan (zie figuur 8.1).

Figuur 8.1 Sportende, voormalig sportende en niet-sportende Amsterdammers

Amsterdammers die in het verleden (langer dan 12 maanden geleden) hebben gesport deden dit voornamelijk als lid van een sportvereniging (51%) of bij een sportschool (31%).

Figuur 8.2 In welk verband ooit gesport? (% Amsterdammers dat in het verleden heeft gesport)

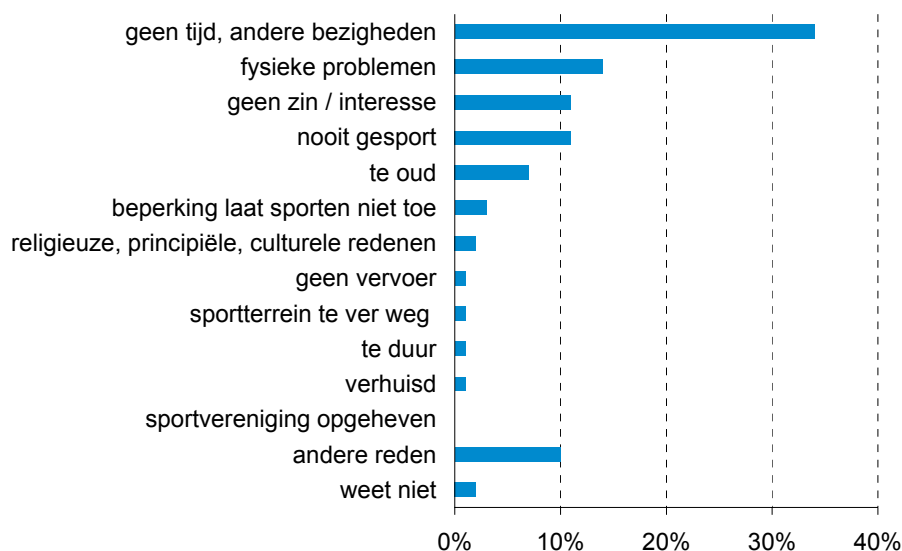

8.2 MOTIEVEN VAN NIET-SPORTERS EN EX-SPORTERS

De belangrijkste reden om niet (meer) te sporten is dat men er geen tijd voor heeft, men heeft andere bezigheden (34%). Andere belangrijke redenen zijn fysieke problemen, zoals een blessure, afgekeurd,

ziek of een lichamelijke beperking en geen zin hebben om te sporten. Onder andere redenen vallen bijvoorbeeld zwanger zijn en helemaal niet van sporten houden.

Figuur 8.3 Motieven van niet-sporters (% van de niet-sporters en ex-sporters)

De redenen om niet te sporten zijn vergelijkbaar met de redenen die in 1999 werden genoemd: geen tijd, geen zin, fysieke problemen en te oud. Ook toen was 'geen tijd te hebben' de belangrijkste reden om niet te sporten. Fysieke problemen werden vaker genoemd in 1999, toen was dit voor 23% een reden om niet te sporten, nu is dat slechts 14%. Nu geven minder mensen aan dat ze te oud zijn om te sporten (in 1999 13%, nu 7%). Het aandeel dat aangeeft geen zin te hebben is iets afgenomen (van 15% naar 11%). In 2003 is er een groot deel dat aangeeft niet te sporten omdat ze nog nooit gesport hebben. Deze reden werd in 1999 niet genoemd.

Achtergrondkenmerken niet-sporters

Vooral respondenten in de leeftijdscategorie tussen de 18 en de 54 jaar geven vaak aan niet te sporten omdat ze daar geen tijd voor hebben. In deze leeftijdscategorie zitten veel mensen die werken en/of thuiswonende kinderen hebben. Het lijkt er op dat deze twee zaken tijd kosten: van de respondenten met thuiswonende kinderen geeft 36% aan geen tijd te hebben voor sport, voor mensen zonder kinderen ligt dit lager (26%). Voor de respondenten die als voornaamste bezigheid "werken" noemen, is tijdgebrek in 50% van de gevallen de reden. Voor respondenten die iets anders als voornaamste bezigheid noemen (bijvoorbeeld "studeren" of respondenten die werk zoeken of huisvrouw zijn) is dit veel minder vaak een reden: in 18% van de gevallen.

Vooral respondenten ouder dan 35 jaar noemen "fysieke problemen" als reden om niet te sporten. "Leeftijd" als reden om niet te sporten is vrijwel alleen een reden bij respondenten ouder dan 55 jaar. Voor jongeren is een belangrijke reden om niet te sporten dat men nog nooit gesport heeft (voor 20%), maar ook in de leeftijdscategorie 35-54 wordt dit als reden voor niet-sporten genoemd (door 16%). Voor kinderen van 6-12 jaar worden echter andere soorten redenen genoemd (door 58%), bijvoorbeeld dat het kind nog te jong is om te sporten of dat het kind geen interesse voor sport heeft. Etniciteit lijkt geen grote rol te spelen hoewel een aanzienlijk deel van de Surinamers en Antillianen (44%) aangeeft geen tijd te hebben om te sporten (gemiddelde voor alle groepen: 34%) en met name Nederlanders zeggen geen zin te hebben (13% tegen 8% gemiddeld). Voornamelijk Turken noemen religieuze of principiële redenen om niet te sporten (genoemd door 13% van de Turkse respondenten).

Motivatie om (weer) te gaan sporten

Bijna de helft van de Amsterdammers die nu niet sporten, heeft wel (weer) zin om te gaan sporten (47%). Vooral mensen die in het verleden wel eens gesport hebben, zijn eerder geneigd weer te gaan sporten (61% van hen wil weer gaan sporten). Mensen die nog nooit gesport hebben, lijken moeilijker over te halen te zijn om te gaan sporten: 25% van hen wil gaan sporten, 72% heeft helemaal geen zin om te gaan sporten en 3% weet het nog niet.

Achtergrondkenmerken bij motivatie om (weer) te gaan sporten

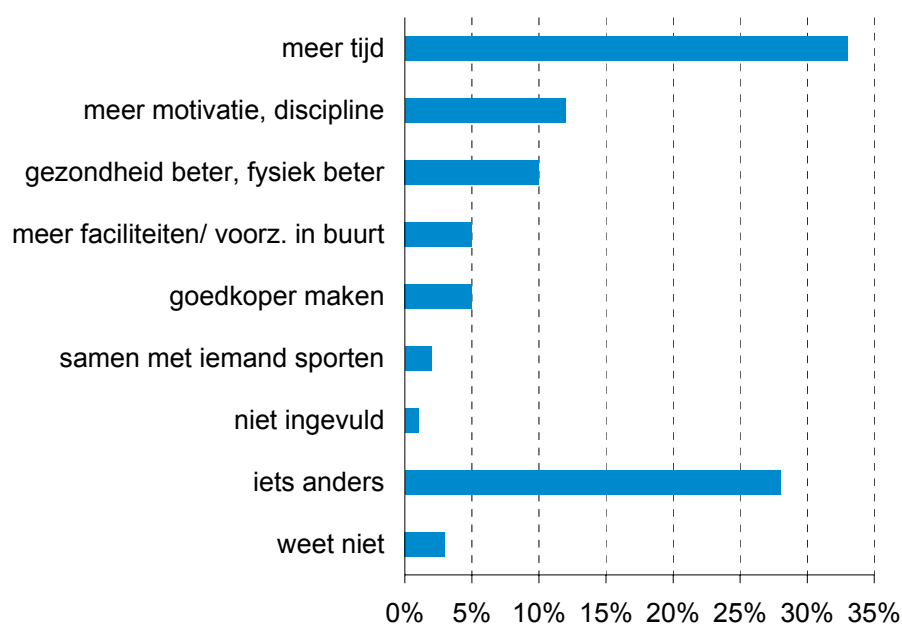
Leeftijd hangt samen met de motivatie om (weer) te gaan sporten, naarmate mensen jonger zijn, zijn ze eerder geneigd (weer) te willen gaan sporten. Kinderen en jongeren tot en met 17 jaar geven in 68% van de gevallen aan (weer) te willen gaan sporten, voor respondenten van 55 jaar en ouder is dit percentage slechts 28%. Van de 18 tot 34 jarigen is 61% van plan (weer) te gaan sporten, van de 35 tot 54 jarigen is dit 51%. Ook etniciteit speelt een rol bij de motivatie om (weer) te gaan sporten. Marokkanen zijn minder vaak van plan te gaan sporten dan de andere etnische groepen, slechts 35% geeft aan dit van plan te zijn tegen 47% gemiddeld en 44% van de Nederlanders. Met name respondenten uit niet-geïndustrialiseerde landen zouden juist wel (weer) willen gaan sporten (70%). Daarnaast speelt opleidingsniveau een rol, van de middelbaar en hoger- opgeleiden geeft 60% aan (weer) te willen gaan sporten, bij de lager opgeleiden is dit 49% en bij de ongeschoolde respondenten is dit voornemen slechts bij 26% aanwezig.

Mensen met (een) sportende ouder(s) zijn eerder geneigd te gaan sporten dan respondenten zonder sportende ouder(s) (62% tegen 42%) en mensen met een inkomen boven het minimum zijn eerder geneigd te gaan sporten dan mensen met een inkomen op of rond het minimum (61% tegen 39%). Het hebben van sportende ouders en een inkomen boven het minimum kwamen ook in hoofdstuk 3 als belangrijke voorspellers van sportgedrag naar voren. Daarnaast blijkt uit de analyse van de niet-sporters dat mensen met “werken” als voornaamste bezigheid eerder aangeven (weer) te willen gaan sporten dan mensen die een andere bezigheid hebben (55% tegen 41%). Ook mensen die inwonende kinderen hebben geven vaker aan (weer) te willen gaan sporten (54% tegen 37%).

Wat moet er gebeuren?

Aan Amsterdammers die aangeven wel weer te willen gaan sporten, is gevraagd wat er moet gebeuren om er voor te zorgen dat ze weer gaan sporten. Figuur 7.4 laat zien dat er vooral bij de Amsterdammers zelf iets moet gebeuren wil men weer gaan sporten: tijd maken om te sporten en motivatie en discipline krijgen zijn de belangrijkste argumenten. Ook antwoorden die bij “Anders, namelijk” genoemd worden hebben vooral met motivatie en persoonlijke zaken te maken, zoals: “mijn kind moet interesse krijgen in sport”, “ik moet sportkleding aanschaffen” en “ik weet niet welke sport ik moet doen”. De externe factoren spelen een ondergeschikte rol spelen: meer faciliteiten en voorzieningen in de buurt creëren en sporten goedkoper maken wordt in totaal door 10% van de niet-sporters die wel weer willen gaan sporten genoemd. Enkele respondenten zien graag sportlessen voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen en vrouwen.

Figuur 8.4 Wat moet er gebeuren om er voor te zorgen dat u weer gaat sporten (% van de niet-sporters die wel weer willen sporten)

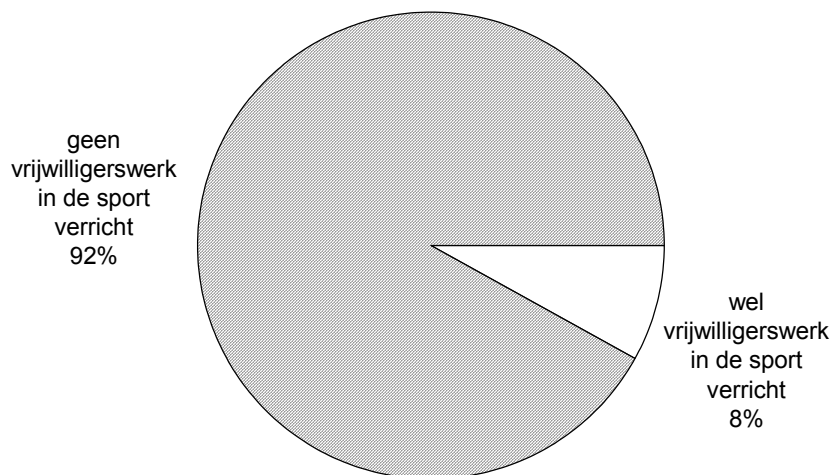

9 VRIJWILLIGERSWERK IN DE SPORT

9.1 WERKZAAMHEDEN VRIJWILLIGERS IN DE SPORT

Sportverenigingen draaien grotendeels op de inzet van vrijwilligers. In Amsterdam verricht 8% van de mensen van 13 jaar en ouder vrijwilligerswerk in de sport⁶. In “De Staat van de Stad II” (2003) werd hetzelfde percentage gevonden. Het merendeel (73%) van deze vrijwilligers sport zelf ook. Dit kan zijn bij de vereniging waar men vrijwilligerswerk doet, maar dit hoeft niet. Het percentage vrijwilligers is afgenomen ten opzichte van 1999, toen 11% vrijwilligerswerk in de sport deed.

Figuur 9.1 Vrijwilligerswerk in de sport (% Amsterdammers)

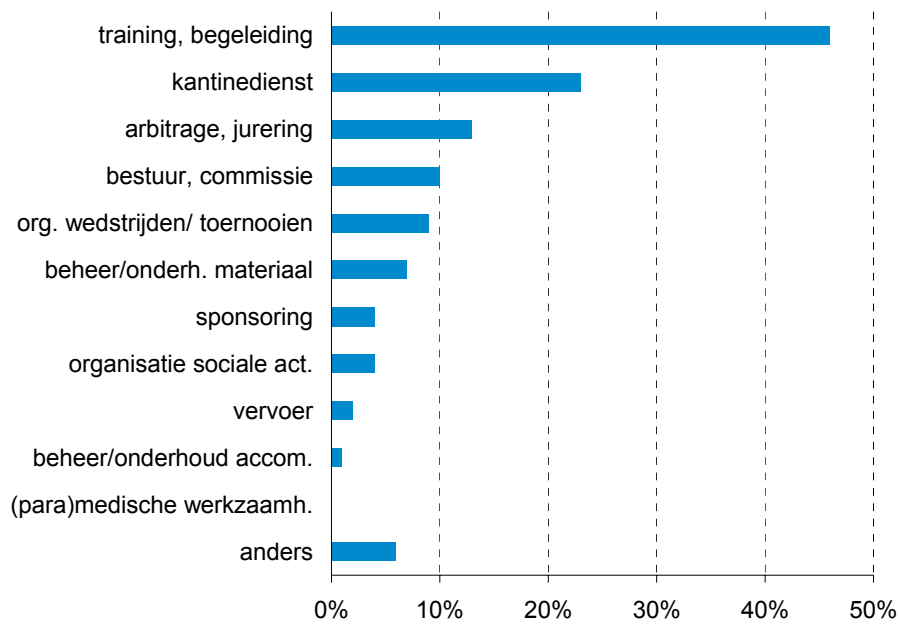
De werkzaamheden die de vrijwilligers uitvoeren zijn hoofdzakelijk het geven van training en het begeleiden van sporters (46%), gevolgd door het draaien van bardienst (23%) (zie figuur 8.2). De meerderheid van de vrijwilligers is man: 64%. De meeste vrijwilligers hebben een betaalde baan (57%) en zijn van Nederlandse afkomst (63%). De meerderheid van de vrijwilligers woont in gezinsverband.

Dit komt globaal overeen met de landelijke gegevens over vrijwilligerswerk⁷. In 2000 verrichtte 8% van de Nederlandse bevolking vrijwilligerswerk in de sport. Ook landelijk zijn dit vooral werkende mannen met kinderen.

⁶ De vragen over vrijwilligerswerk zijn niet voorgelegd aan de ouders van kinderen van 6–12 jaar.

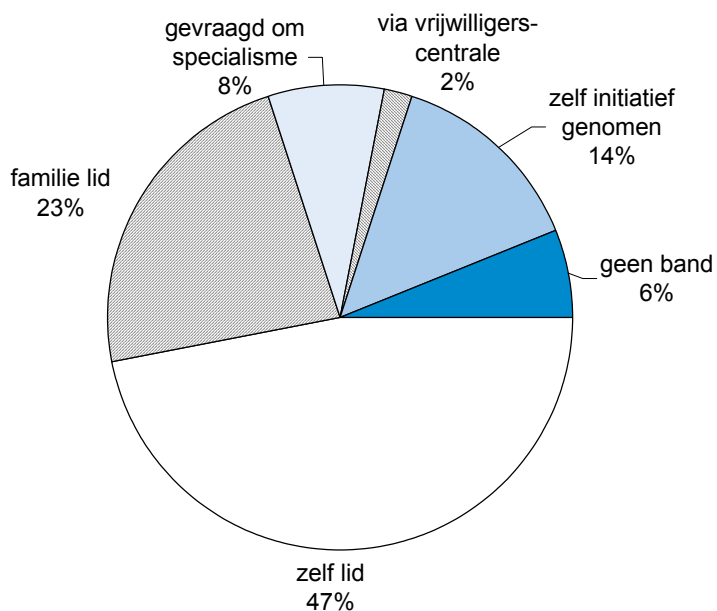
⁷ Rapportage Sport 2003 van het SCP

Figuur 9.2 Type werkzaamheden voor sportvereniging (% vrijwilligers)

Aan de Amsterdammers die vrijwilligerswerk verrichten is gevraagd welke band zij hebben met de sportorganisatie waarvoor zij vrijwilligerswerk verrichten. De helft van de Amsterdammers die vrijwilligerswerk verrichten voor een sportorganisatie is zelf lid van deze organisatie (47%). Ook familieleden die lid zijn, zijn een reden om vrijwilligerswerk te verrichten (23%). Bijna één op de zes (14%) van de Amsterdamse vrijwilligers in de sport heeft geen enkele band met de sportvereniging, maar heeft zelf initiatief genomen om vrijwilligerswerk te verrichten.

Figuur 9.3 Welke band heeft u met de sportorganisatie waarvoor u vrijwilligerswerk verricht?

10 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

10.1 DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN TOT EN MET 2030

In hoofdstuk 3 zijn een aantal demografische kenmerken genoemd die samenhangen met het al dan niet sporten. Dat wil zeggen: sommige groepen uit de bevolking sporten vaker dan andere groepen. De volgende bevolkingsgroepen sporten relatief vaak:

- 6 tot en met 12 jarigen
- 18 tot en met 34 jarigen
- Nederlanders

De volgende bevolkingsgroepen sporten relatief weinig:

- 55 tot en met 74 jarigen
- Turken
- Marokkanen

Voor de volgende bevolkingskenmerken zijn kansen gegeven dat iemand sport:

- mannen 1,9
- Surinamers/Antillianen 0,5
- Turken/Marokkanen 0,2

Dit betekent dat als men een man is, men een bijna twee keer (1,9) grotere kans heeft om te sporten dan gemiddeld. Omgekeerd, als men een Turkse of Marokkaanse achtergrond heeft is de kans 0,2 keer groter ofwel vijf keer kleiner dat men aan sport doet.

Voor bovenstaande bevolkingsgroepen is een bevolkingsprognose gegeven voor 2010, 2020 en 2030, op basis van de bevolkingscijfers van 2003. Voor ieder jaar is ook de totale bevolking op 100 gezet. Op deze wijze is gecorrigeerd voor de groei van de totale bevolking (tabel 10.1).

Tabel 10.1 Bevolkingsprognoses 2010, 2020, 2030 Amsterdam (uitgaande van 2003, geïndexeerd op totale bevolking per jaar)

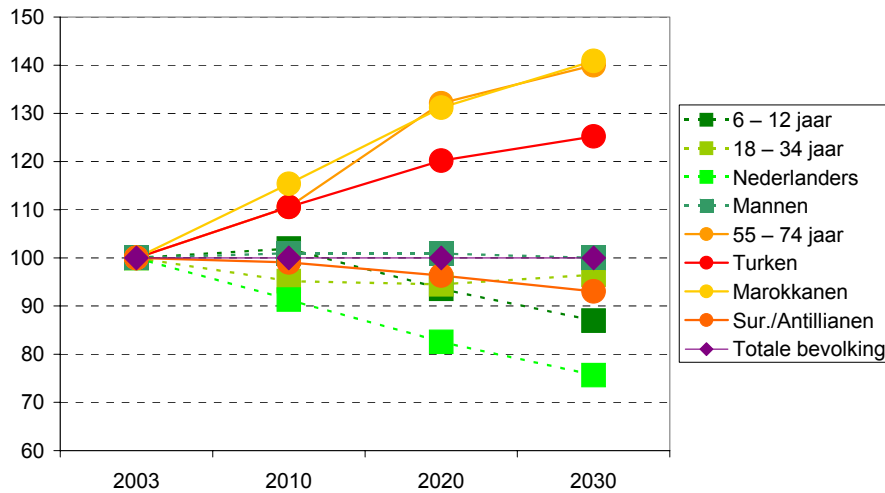
	2003	2010	2020	2030
Totale bevolking	100	100	100	100
Grotere kans om te sporten				
• 6 – 12 jaar	100	102	94	87
• 18 – 34 jaar	100	95	94	97
• Nederlanders	100	91	83	76
• Mannen	100	101	101	100
Kleinere kans om te sporten				
• 55 – 74 jaar	100	111	132	140
• Turken	100	111	120	125
• Marokkanen	100	115	131	141
• Surinamers/Antillianen	100	99	96	93

De tabel laat zien dat de grootte van de groepen Amsterdammers die een *grotere* kans hebben om te sporten zal achterblijven bij de bevolkingsgroei (18-34 jarigen, 6-12 jarigen en Nederlanders). Daarentegen zullen drie van de vier groepen Amsterdammers die een *kleinere* kans hebben om te sporten, de komende jaren sterker toenemen in aantal dan de bevolking. Het gaat hierbij om 55-74 jarigen, Marokkanen en Turken. Dit betekent dat wanneer de hierboven genoemde groepen ook in 2030 de groepen zijn die relatief veel respectievelijk relatief weinig sporten, het aandeel sporters op de Amsterdamse bevolking in de komende 27 jaar afnemen.

In figuur 10.3 is tabel 10.2 gevisualiseerd. Het geeft de bevolkingsprognose weer van 2003 tot 2030. Daarbij is de totale bevolking met een paarse lijn weergegeven. De groepen die een grotere kans

hebben om te sporten zijn in groentinten en met vierkantjes weergegeven. De groepen die een kleinere kans hebben om te sporten zijn in rood/oranjetinten en met bolletjes weergegeven.

Figuur 10.3 Bevolkingsprognoses 2010, 2020, 2030 Amsterdam (uitgaande van 2003, totale bevolking = 100)

Door het percentage sporters per leeftijdsgroep, geslacht en etniciteit in 2003 af te zetten tegen de bevolkingsprognoses voor Amsterdam, is een voorspelling te maken voor het aandeel sporters op de Amsterdamse bevolking in 2030.

Voor de prognose van het aandeel sporters zijn de volgende etnische groepen samen genomen:

- Surinamers en Antillianen
- Turken, Marokkanen en niet-geïndustrialiseerden
- Nederlanders en geïndustrialiseerden

Van sommige etnische groepen waren de aantallen respondenten per groep namelijk te gering om ze apart te bekijken.

In 2003 sport 50% van de Amsterdamse bevolking minimaal één keer per maand. Indien het aandeel sporters per bevolkingsgroep (eticiteit, leeftijd, geslacht) hetzelfde blijft, zal in 2030 45% van de Amsterdamse bevolking sporten.

BIJLAGE 1

METHODIEK SPORTMONITOR 2003

Methodiek

Vragenlijst

De vragenlijst voor de Amsterdamse Sportmonitor 2003 is opgebouwd uit acht vragenblokken:

- Sportparticipatie
- Accommodatie
- Zwemmen
- Gymnastiekles op school
- Aangepast sporten
- Vrijwilligerswerk in de sport
- Non-participatie in de sport
- Achtergrondvragen

De vragenlijst voor de Amsterdamse Sportmonitor 2003 sluit wat betreft de belangrijkste participatievragen en de meeste aanvullende vragen aan bij de landelijke Richtlijn Sportdeelname-Onderzoek (RSO). Ook de vragenlijst voor de Amsterdamse Sportmonitor 1999 hield rekening met de landelijke Richtlijn Sportdeelname-Onderzoek. Zodoende zijn de resultaten van de Sportmonitor 2003 enerzijds te vergelijken met de resultaten van het Amsterdamse onderzoek uit 1999 en anderzijds met het landelijk sportonderzoek. De vragenlijst is opvraagbaar bij DMO.

Telefonisch en face-to-face

De Amsterdamse Sportmonitor 2003 is telefonisch afgenomen, aangevuld met face-to-face-interviews. Ook in 1999 is er telefonisch en face-to-face-onderzoek gedaan. Wat betreft de methode van onderzoek zijn beide sportmonitoren dus goed te vergelijken. Face-to-face-interviews zijn voornamelijk gehouden onder Turken en Marokkanen. Zij zijn telefonisch moeilijk te interviewen omdat ze de Nederlandse taal niet goed beheersen.

Alle respondenten hebben een vooraankondiging thuisgestuurd gekregen. Bij deze vooraankondiging was een toonblad met nagenoeg alle takken van sport gevoegd. Zo hadden respondenten de mogelijkheid de verschillende sporten voor het telefonisch of face-to-face-interview te bekijken. Zowel de vooraankondiging als het toonblad zijn opvraagbaar bij DMO.

Respons

In totaal hebben 1200 Amsterdammers deelgenomen aan het onderzoek: 1094 telefonisch en 106 via een face-to-face enquête. Vooral Turkse en Marokkaanse Amsterdammers zijn via de face-to-face-methode benaderd : 43% van de face-to-face enquêtes zijn gehouden met Amsterdammers van Turkse komaf, 55% met Marokkaanse Amsterdammers en 2% met Antillianen/Surinamers. Het responsoverzicht van de telefonische enquêtes is hieronder weergegeven.

Responsoverzicht telefonisch onderzoek Sportmonitor 2003

Eindstand telefonisch onderzoek	Totaal	Totaal
	abs	%
<u>1a. Bruto steekproef:</u>	4817	100%
* niet gebruikt	0	
* stratificatie bereikt	1691	
* systeemfout e.d.	7	
<u>1b. Bruto steekproef exclusief niet gebruikte nummers:</u>	3119	100%
<u>2. Kaderfout 1</u>		
* geen gehoor	165	5%
* antwoordapparaat	79	3%
* in gesprek	13	0%
* afgesloten nummer, informatietoon	66	2%
* buiten doelgroep	54	2%
* faxnummer	2	0%
* 06-nummer	0	0%
* adres onbekend	758	24%
subtotaal	1137	36%
<u>3. Kaderfout 2</u>		
* afspraak maken, gemaakt	29	1%
* juiste persoon langdurig afwezig	82	3%
* juiste persoon niet in staat	49	2%
* taalprobleem	146	5%
* geen huishouden	15	0%
* reeds ondervraagd	16	1%
subtotaal	337	11%
<u>4. Weigering</u>		
* weigering , geen interesse in onderwerp	214	7%
* weigering, principieel	231	7%
* weigering, te druk, geen tijd	106	3%
subtotaal	551	18%
<u>5. Respons</u>		
* geslaagd	1094	35%
<u>6. Respons excl. Kaderfout 1 en 2</u>	1094	67%

Weging

De steekproef is gewogen op leeftijd, etniciteit en hoogst genoten opleiding / middelbare schoolniveau. Er is gewogen op etniciteit en leeftijd omdat er een gestratificeerde steekproef naar etniciteit en leeftijd is getrokken voor het onderzoek. Er zijn namelijk 100 6-12 jarigen, 200 13-17 jarigen en 900 18-plussers ondervraagd, verdeeld over 100 Surinamers/Antillianen, 100 Turken, 100 Marokkanen, 100 Amsterdammers uit niet-geïndustrialiseerde landen en 800 Nederlanders. Om deze verdeling weer gelijk te trekken aan de werkelijke verdeling binnen de Amsterdamse bevolking, is gewogen.

Er is tevens gewogen naar het opleidingsniveau van 18+-ers en middelbare schooltype van 13 tot 17 jarigen, omdat er in vergelijking met de werkelijke verdeling in Amsterdam teveel hoogopgeleiden aan het onderzoek hebben meegedaan.

BIJLAGE 2

VERGELIJKING SPORTMONITOR 2003 MET ANDERE AMSTERDAMSE ONDERZOEKEN

Vergelijking met andere onderzoeken

In de afgelopen jaren zijn er door O+S drie onderzoeken gedaan waarin vragen over sport naar voren kwamen: de Topsportomnibus (2003) en Staat van de Stad (2000 en 2002).

- **Topsportomnibus**

In februari 2003 is in de 60e Omnibusenquête een aantal vragen voorgelegd over topsport in Amsterdam⁸.

Eén van de vragen die in de omnibus gesteld werden, was: "Beoefent u een sport?", met de antwoordmogelijkheden 'ja', 'nee' en 'weet niet'. Bijna de helft van de Amsterdammers (47%) geeft aan een sport te beoefenen. Er is niet gevraagd welke sport dit is en ook niet hoe vaak men per jaar sport.

Hoe komt het dat dit percentage (47%) lager ligt dan de gevonden 57% (minimaal één keer gesport) respectievelijk 50% (sporter volgens de RSO-definitie) in de Sportmonitor 2003? Dit heeft vooral te maken met de vraagstelling. In de Sportmonitor is de vraagstelling anders: de respondent heeft een toonblad waarop alle mogelijke sporten vermeld staan. Hieruit kan de respondent een keuze maken welke sporten in het afgelopen jaar beoefend zijn. Hierbij tellen ook sporten mee die tijdens de vakantie incidenteel beoefend zijn. De reden waarom in de Omnibus alleen de vraag 'beoefent u een sport' gesteld is, is dat deze vraag puur als achtergrondvraag is gesteld. Het is dan niet interessant welke sporten men allemaal beoefent. Daarnaast heeft het percentageverschil ook te maken met de steekproef: in de topsportomnibus zijn alleen Amsterdammers vanaf 16 jaar ondervraagd. In de Sportmonitor 2003 zijn ook 6-15 jarigen ondervraagd. Juist zij, en vooral de 6-12-jarigen doen relatief vaak aan sport. Hierdoor komt het percentage sporters in de Sportmonitor iets hoger uit. Wanneer in de Sportmonitor 2003 alleen de respondenten vanaf 16 jaar worden meegenomen, blijkt 55% in het afgelopen jaar minimaal één keer te hebben gesport en is 49% sporter volgens de RSO-definitie.

- **Staat van de Stad⁹**

Voor Staat van de Stad is een beperkt aantal activiteiten aan de respondenten voorgelegd met de vraag of ze deze wel eens doen: langer dan 15 minuten wandelen, langer dan 15 minuten fietsen, voetbal, zwemmen, badminton, tennis, volleybal, skeeleren, fitness, aerobics. Iemand is een sporter wanneer hij/zij bij minimaal één sport aangeeft deze wel eens te beoefenen. Bijna tweederde van de Amsterdammers, 63% geeft aan een sport te beoefenen.

Wederom wijkt dit percentage (63%) af van de percentages die in de Sportmonitor 2003 zijn gevonden: 57% sport minimaal één keer per jaar en 50% sport minimaal 12 keer per jaar. Dit heeft vooral te maken met de vraagstelling. Langer dan 15 minuten fietsen doet men al als men bijvoorbeeld op de fiets naar het werk gaat of wanneer iemand op de fiets de stad in gaat. Ook de steekproef is niet precies te vergelijken: in Staat van de Stad zijn 18-plussers ondervraagd, in de Sportmonitor 2003 ligt de ondergrens bij 6 jaar. Wanneer in de Sportmonitor 2003 alleen de respondenten vanaf 18 jaar worden meegenomen, blijkt 55% minimaal één keer per jaar te sporten en 49% minimaal 12 keer per jaar te sporten.

De vraag naar sportbeoefening is in Staat van de Stad 2002 gelijk gehouden aan de vraagstelling in 2000 om vergelijking met dat jaar mogelijk te maken. In de Sportmonitor 2003 is met opzet gekozen voor de vraagstelling zoals door de RSO-richtlijnen bepaald, die de basis vormt van de Sportmonitor 1999. Dit stelt ons in staat om de uitkomsten van de Sportmonitor 2003 te vergelijken met de uitkomsten van de Sportmonitor 1999 en met de landelijke uitkomsten.

⁸ Het telefonische onderzoek is gehouden onder 433 Amsterdammers van 16 jaar en ouder. Het bestand is gewogen naar leeftijd en opleidingsniveau.

⁹ Van half augustus tot half november 2002 is in Amsterdam het onderzoek Staat van de Stad uitgevoerd. Dit onderzoek is schriftelijk, telefonisch en face-to-face uitgevoerd. Het onderzoek is gehouden onder 3478 Amsterdammers van 18 jaar en ouder. Het bestand is gewogen naar geslacht, leeftijd, samenstelling huishouden, opleiding, etniciteit en stadsdeel.